ОЛТИН БОШОҚЛАР БАРАКАТИ — ОЛТИН ЧАНОҚЛАРГА!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

46-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 187 (12.841).

12 АВГУСТ 1964 ЙИЛ ЧОРШАНБА

Баҳоси 2 тийин.

АЗАМАТ ҒАЛЛАКОРЛАРИМИЗ КАТТА ДОВОН ОШДИЛАР — 35 МИЛЛИОН ПУДЛИК ХИРМОН КЎТАРДИЛАР

АЗИЗ ПАХТАКОРЛАР! ОЛДИМИЗДА ЯНАДА УЛКАН ДОВОН ТУРИБДИ. 3 МИЛЛИОН 600 МИНГ ТОННАЛИК «ОҚ ОЛТИН» ХИРМОНИ УЧУН ҒАЙРАТ КАМАРИНИ МАҲКАМ БОҒЛАБ КУРАШАЙЛИК!

РЕСПУБЛИКАМИЗ ТЎЙИГА ТЎКИН ДАСТУРХОН БИЛАН БОРАЙЛИК!

ОФАРИН, ҒАЛЛАКОРЛАР!

Офаринлар бўлсин Сизларга, азамат ғаллакорлар, серқуёш ўлканинг жонкуярлари! 35 миллион пуд Узбекистон ғалласи тайёр! Бу улкан ғалла хирмони сизларнинг пешана терингиз, фидокорона меҳнатингиз туфайли бунёдга келди. Сизлар коммунистик мўл-кўлчилик учун, фаровонлик учун курашаётган қаҳрамонларсиз, ер кўксидан олтин бошоқлар ундириб олиб, моддий бойликлар бунёд этаётган меҳнатсеварларсиз!

Балли, Сизларга сирдарёлик азаматлар, Мирзачўлнинг қўриқ ерларида мўл ҳосил етиштирган, Ватан хирмонига 10 миллион пуддан ортиқ ғалла топширган чўлқуварлар. Сиз республикамиз тўйига катта тўёна тайёрладингиз. Қашқадарё азаматлари, эл хазинасига ғалла эмас, олтин топшириб партиямиз олқишига, ҳурматига сазовор бўлдингиз. Тошкент ва бухороликлар, сизларга минг офаринлар бўлсин, хирмонингизга барака!

Ғалла фронтида жавлон урган ўт юракли комсомол-ёшлар, Сизлар ғаллани оталиққа олиб, улкан ишга бел боғладингизлар, Н. С. Хрушчевга ёзган хатингизда суғориладиган ерларнинг ҳар гектаридан 100 центнер дон етиштиришга сўз берган эдингизлар. Комсомол-ёшлар бригадаларининг кўпчилиги 35-40-50 центнерга етказиб ва ундан ошириб ғалла етиштирдилар. Эндиликда ўша майдонларнинг ўзида иккинчи марта ҳосил олиш учун кураш олиб боряптилар. Комсомол-ёшлар қадрдонимиз ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг ишончини шараф билан оқлаш учун ёшларга хос жўшқинлик билан меҳнат қиляптилар.

Ғаллакорлик касбикорини юксак билиб, меҳнатда жасорат кўрсатган илғор ғаллакор бригадалар, хўжаликлар, донгдор комбайнчилар, шоферлар, механизаторлар юксак коммунистик меҳнат намунасини кўрсатдилар. Қува бошқармасидаги «Социализм» колхозидан С. Умаров бригадаси гектаридан 53 центнер, Денов бошқармасидаги генерал Раҳимов номли колхоздан Р. Абдурасулов бригадаси 52 центнердан, Қарши бошқармасидаги Карл Маркс номли колхоздан Ж. Розиқов бригадаси ва бошқа юзлаб бригадалар 40-45 центнердан ошириб дон етиштирдилар. Илғорлар сафи тобора кенгайиб кетди. Республикамизга донг таратган азамат ғаллакорлар А. Бекембетов, И. Турченко, А. Алиев, С. Жўраев, Т. Проворотов, Х Хўжаев, С. Жўраев, А. Далиев, Д. Кўчиев, С. Ҳожиметов, Ӧ. Омонова ва бошқа юзлаб илғорлар ғалла ҳосилдорлигини оширишда яхши кўрсаткичларга эришдилар.

«Оқ олтин» кони, серқуёш Совет Узбекистони энди ғаллага ҳам кон бўлиб қолди. Биз бу йил ўтган йилгига нисбатан 16,4 миллион пуд кўп дон етиштирдик. Сахий ерларимиз бу йил чиндан ҳам ҳосилни тўкиб солди. Ҳали далаларимизда донимиз кўп. Ғаллачилик тарихида республикамизда бунчалик кўп дон ҳеч қачон етиштирилмаган эди. Бу, албатта, Узбекистон партия ташкилотининг катта ташкилотчилик ишлари, КПСС Марказий Комитети, ўзбек халқининг катта дўсти, қадрдонимиз Н. С. Хрушчевнинг доимий ғамхўрлиги, Узбекистон меҳнаткашларининг фидокорона меҳнати натижасидир.

Уртоқ Никита Сергеевич Хрушчев серқуёш республикамиз ғаллакорлари меҳнатига юксак баҳо берди.

«УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ — дейди Н. С. Хрушчев Шимолий Осетиянинг 40 йиллигига бағишланган тантанали мажлисда сўзлаган нутқида, — ЗУР МАҲОРАТ КУРСАТДИ. УЗБЕКИСТОН ҚИШЛОҚ ХУЖАЛИК ХОДИМЛАРИ ПАХТА ЕТИШТИРИШНИ КУПАЙТИРИШ УЧУН, СУҒОРИЛАДИГАН ЕРЛАРДАН МУЛ ДОН ҲОСИЛИ ОЛИШ УЧУН МУСОБАҚАНИ ҚИЗИТИБ ЮБОРДИЛАР. УЛАР КАТТАГИНА МУВАФФАҚИЯТЛАРГА ЭРИШДИЛАР. РЕСПУБЛИКА КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРИ ҲОЗИРНИНГ УЗИДА ЁҚ ДАВЛАТГА ПЛАНДА КУРСАТИЛГАН 15 МИЛЛИОН ПУД УРНИГА 34 МИЛЛИОН ПУД ДОН СОТДИЛАР».

Республикамиз ғаллакорлари катта довон ошдилар. Бу катта ғалаба ҳаммамизни қувонтиради, албатта. Партиямиз Марказий Комитетининг, ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг юксак баҳосига яраша янада зўр ғайрат билан ишлашимиз лозим. Партия бизга ҳамиша, ҳамма вақт ғалабадан мағрурланмаслик керак, муваффақиятларни ҳамиша мустаҳкамлаб бормоқ даркор, деб таълим бериб келди. Партиямиз доно маслаҳатларига амал қилиб, қолган ғалла ҳосилини сира нобуд қилмай тезда йиғиб-териб олмоғимиз лозим. Ғалла етиштиришда яхши натижаларга эришган илғор хўжаликлар, механизатор тажрибасини кенг ёймоқ даркор. Ишлаб чиқаришга конкрет, ишнинг кўзини билиб раҳбарлик қилиш, суғориладиган ерларда дон етиштириш юзасидан партиямиз Марказий Комитети, ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг кўрсатмаларини изчиллик билан амалга оширмоғимиз лозим.

Ҳам ғалла, ҳам пахта! Бизнинг шиоримиз бу! Республикамиз қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ғалла тайёрлаш давлат планини бажариб, катта довон ошдилар. Лекин ҳали энг улкан довон, асосий довон турибди. Биз давлатга 3 миллион 600 минг тонна «оқ олтин» топширмоғимиз, республикамиз 40 йиллик тўйини қишлоқ хўжалигимизнинг ҳамма соҳаларида яхши натижалар билан кутиб олмоғимиз керак. Бунинг учун ҳосил тўплаш ойи — августнинг ҳар бир кунидан унумли фойдаланиш, ғўза парваришини қизғин давом эттириш, кўсакка-кўсак, шонага-шона қўшиш — барча партия, совет, комсомол ташкилотларининг жанговар вазифасидир.

Келинг, ғаллакорларга яна бир бор офаринлар айтайлик, уларга ижодий, фидокорона меҳнатларида, республикамизни улкан ғалла конига айлантиришда яна ҳам катта муваффақиятлар тилайлик!

Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда, партиямиз Марказий Комитети тарихий Пленумлари қарорларини, КПСС Программасини амалга оширишда, коммунистик мўл-кўлчилик бунёд этишда янада ғайрат, шижоат кўрсатиб меҳнат қилайлик!

УЗБЕКИСТОНДА ДОН ЕТИШТИРИШНИНГ УСИШИ

ХОРМАНГ ЭНДИ

И. МЎМИНОВ,

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти

Республикамиз тарихида ғалладан мисли кўрилмаган даражада мўл ҳосил етиштирган миришкор деҳқонларимиз барча меҳнат аҳли қатори, биз, олимларнинг ҳам дилларимизни хушнуд қилди. Улар планда кўрсатилганидан икки баравардан ҳам зиёд дон сотиб, ижодий меҳнатнинг юксак намунасини кўрсатдилар.

Мамлакатимиз экономикасида янги чўққиларга чиқилганда, ҳар сафар олимлар бу меҳнат зафарига қандай ҳисса қўшдик, деб ҳисоб бериб кўядилар, янгидан-янги илмий режалар тузадилар. Табиийки, ғаллакорларимизнинг бу катта ютуғида олимларимизнинг ҳам катта ҳиссалари бор. Улар қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш, интенсивлаштириш, химиялаштириш бобида катта ғайрат қилдилар. Эндиликда олимларимиз томонидан топилган энг яхши ғалла экинлари навларидан деҳқонларимиз мўл ҳосил кўтармоқдалар. Ишлаб чиқариш билан фаннинг яқиндан ҳамкорлиги шу тариқа авж олмоқда.

Ғаллакорларимиз эришган бу катта ғалаба азамат пахтакорларимизнинг ғалаба рапорти билан уланиб кетишига ишончимиз комил.

Қишлоқ хўжалигимизнинг азамат меҳнаткашлари! Мамлакатимиз бойлигига-бойлик қўшиш йўлидаги ғайратингизга, турмуш маданиятингизнинг тинмай юксалиб боришига биз олимлар доим ҳамкормиз!

ҒАЛЛА УРИМ-ЙИҒИМИ ДАВОМ ЭТМОҚДА.

У. Раҳимов фотоси.

НАВБАТ БИЗГА, ДЎСТЛАР

Коммунистик мўл-кўлчиликни вужудга келтириш учун курашга муносиб ҳисса қўшишга, юбилей йилида катта ғалабаларга эришишга бел боғлаган республикамиз ғаллакорлари ўз сўзларининг устидан чиқдилар. Ватан омборига 35 миллион пуд дон етказиб берилди.

Биз, пахтакорлар, чорвадорлар ҳам ўз зиммамизга юксак мажбуриятлар олганмиз. Шунга яраша мардонавор меҳнат ҳам қиляпмиз. Чорвадорларимиз қоракўл тери тайёрлаш йиллик планини бажардилар, пиллачиларимиз ўз марраларини эгалладилар. Зафарларимиз янги зафарларга уланиб кетмоқда. Зотан шундай ҳам бўлиши керак. Бу йил республикамиз учун айниқса масъулиятли йилдир. Ушбу юбилей йилида республикамизнинг 40 йил ичида босиб ўтган йўлига якун ясалади. Шундай экан, юбилей йилини янги ғалабалар билан нишонлаб, коммунистик қурилишнинг ҳамма фронтларида катта зафарларни қўлга киритиш бизнинг бурчимиздир.

Энди ҳамма бизга, пахтакорларга, чорвадорларга, сабзавотчиларга, соҳибкорларга кўз тикиб турибди. Ватан олдидаги бурчимизни бажариб, ўз ваъдамизнинг устидан чиқишимизни кутмоқда. Давлатга 3 миллион 600 минг тонна пахта, кўплаб гўшт, сут, тухум ва бошқа маҳсулотлар етказиб беришимиз керак. Далаларимизда, чорвачилик фермаларимизда, отарларимизда иш қизғин кетяпти. Мажбуриятларни бажариш учун курашда ҳал қилувчи дамлар келди. Хўжалик йилига якун ясаладиган вақт узоқ эмас. Пахтакорлар олдида жуда катта ишлар турибди. Август ойида ҳар бир туп ғўзада мўл ҳосил тўплаш учун ғўза парваришини сира бўшаштирмай давом эттириш билан бирга пахта йиғим-теримига тайёргарликни ҳар томонлама кучайтиришимиз, терим машиналарини, хирмонларимизни тахт қилиб қўйишимиз керак.

Гўшт, сут ва бошқа чорвачилик маҳсулотларини мўл-кўл қилиш учун молларни парвариш қилишни яхшилашимиз, ем-хашак тайёрлашни кучайтиришимиз зарур.

Пахтакор ва чорвадор ўртоқлар, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг республикадаги барча меҳнаткашларга Мурожаатини яна бир эсга олиб кўринг. Партия ва ҳукуматимиз, халқимиз биздан янги зафарларни, ўз аҳдимизнинг устидан чиқишимизни кутмоқда.

Пахта — республикамизнинг коммунизм моддий-техника базасини яратишга қўшадиган асосий ҳиссасидир. Ўз интернационал бурчимизни шараф билан бажариш, она Ватанга кўплаб «оқ олтин» етказиб бериш учун барча чораларни кўрайлик, ҳозирги ғанимат дамларнинг ҳар бир соатидан, минутидан унумли фойдаланиб, барча куч ва техникани ғўза парваришига сафарбар этиб, ҳосилга ҳосил қўшайлик.

Республика меҳнаткашларини гўшт, сут ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари билан таъминлаш биз, чорвадорларнинг ишимизга боғлиқдир. Қанчалик купроқ гўшт, сут, ёғ ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб берсак, дастурхонимиз шунчалик тўкин бўлади. Ахир биз ўзимиз учун, ўз турмушимизни янада фаровон қилиш учун, коммунистик мўл-кўлчилик яратиш учун ишламоқдамиз. Куч-ғайратимизни аямасак, бу соҳада ҳам мажбуриятларимизни ошириб бажаришимиз мумкин.

Ғаллакорларимизнинг зафари ғайратимизга ғайрат қўшиб юборди, кўнглимизни қувончларга тўлдирди. Юбилей йилида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳамма тармоқларида янги ғалабаларни қўлга киритиш учун пахтачилик ва чорвачиликни интенсив ривожлантириш йўлида партиямиз белгилаб берган улкан вазифаларни бажаришда куч-ғайратимизни аямай меҳнат қилайлик.

Азиз дўстлар, энди навбат бизга! Бутун куч-қувватимизни, билимимизни, ғайратимизни коммунизм программасини муваффақиятли бажаришга сарфлайлик.

Ҳамроқул ТУРСУНҚУЛОВ,
уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Янгийўл бошқармасидаги «Шарқ юлдузи» колхозининг раиси.

Инобат ОХУНОВА,
республикада хизмат кўрсатган механизатор, Сирдарё областидаги 6-совхоз комплекс механизациялашган бригадасининг бошлиғи.

Анастасия ЧУДНАЯ,
Чорвачилик илмий текшириш институти «Красний водопад» базасининг сут соғувчиси.

Мамат АБДУМУРОДОВ,
Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ғузор ишлаб чиқариш бошқармасидаги «1 Май» колхозининг бош чўпони.

БАРАКА БОШОҚЛАР

Ажойиб ғалаба ҳақидаги хушхабарни эшитдик. Ўзбек ғаллакори она Ватанга 15 миллион пуд ўрнига 35 миллион пуд дон ҳадя этибди. Мўлжалдагидан бир чандон ортиқ хирмон кўтарибди. Бу она Ватанга, партияга, халққа ғаллакор меҳрининг нақадар зўрлигидан, муҳаббатининг нақадар улкanлигидан бир нишона. У бир бошоқ ўрнига икки бошоқ — барака бошоқ етиштирибди. Меҳр-муҳаббатсиз шундай ҳосил кўтариш мумкинмиди? Асло!

Ҳа, меҳр-муҳаббат қўймай бир ишни ўринлатиш қийин. Уни биз, металлурглар ўз тажрибамиздан яхши биламиз. Ўйлаб кўринг, металлурглар ўз касбларига меҳр қўйишмаса эди, 1 500-1 800 даражали олов билан юзма-юз ишлашармиди! Ундан осонроқ касбни қидириб қолишмасмиди! Биз ҳозир етти соатлик ишни олти соатда бажараётганимиз туфайли, ойлик топшириқларни муддатидан илгари адо этяпмиз. Шунингдек, биз пландан ташқари ишлаб чиқарган пўлатимиз, прокатимиз халқ хўжалигининг дармони эканлигини, қўшимча машина-ускуналар эканлигини яхши биламиз. Шунинг учун ҳам доимо олдинда боришга интиламиз.

Ғаллакорларимизнинг Ватанга дон топширишдаги бу ғайрат-шижоатлари республикамизнинг пахтакорларини ҳам, бинокорларини ҳам, саноат корхоналари ишчиларини ҳам олға чорлайди. Янги меҳнат ғалабаларига илҳомлантиради.

Саид НУРИДДИНОВ,
Бекобод металлургия заводи прокат станининг бригада мастери. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Ғаллаорол ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ КОВАЛЁВга

Партия комитетининг секретари ўртоқ ХИДИРОВга

Район ижроия комитетининг раиси ўртоқ АБДУСАИДОВга

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети Ғаллаорол ишлаб чиқариш бошқармаси совхозлари ишчиларини, колхозчиларини, қишлоқ хўжалик ва сув хўжалиги мутахассисларини, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг ходимларини, барча меҳнаткашларини катта меҳнат ғалабаси билан қизғин табриклайдилар. Ғаллаороликлар давлат омборига икки миллион 687 минг пуд ёки 1963 йилдагидан 1 миллион пуд кўп дон топширдилар.

Бундан ташқари республика колхоз ва совхозларида сорт алмаштириш учун 5 минг тонна юқори репродукциядаги сифатли уруғ тайёрланди.

Қабул пунктига 700 минг пуддан дон топширган 1- ва 2-«Ғаллаорол» совхозларининг, ўз социалистик мажбуриятларини бажарган Ленин номли, Карл Маркс номли, «Гулистон», «Коммунизм», «Победа» колхозларининг механизаторлари, меҳнаткашлари ва мутахассислари Ўзбекистоннинг катта ғалла хирмонига салмоқли ҳисса қўшдилар.

Кўпгина тракторчилар, комбайнчилар, шоферлар ва бошқа ходимлар фидокорона меҳнат намунасини кўрсатдилар. Ленин номли колхоздан Т. Суяров ва А. Мусаев, «Гулистон» колхозидан М. Тўрақулов ва М. Маматқулов, 1-«Ғаллаорол» совхозидан С. Мамутов ва Ж. Боймуродов ўртоқлар ва бошқа юзлаб комбайнчилар 650-700 гектардан ғаллани ўриб олдилар.

49-автобаза коллективи дон ташишда катта ёрдам кўрсатди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети шунга қатъий ишонадиларки, Ғаллаорол ишлаб чиқариш бошқармаси совхозларининг ишчилари, колхозчилари, қишлоқ хўжалик ва сув хўжалиги мутахассислари, партия, совет ва қишлоқ хўжалик ташкилотларининг ходимлари ғалла ўримини яқин кунлар ичида тугаллайдилар, кузги дон экинларини ўз вақтида экиб оладилар, жамоат чорвачилиги учун етарли миқдорда ем-хашак тайёрлайдилар, чорва қишловига намунали тайёргарлик кўрадилар ва интенсивлаш асосида дон хўжалигини ривожлантиришда янги ғалабаларга эришадилар.

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

КИПРГА ҚАРШИ УРУШ ҲАРАКАТЛАРИ ТЎХТАТИЛСИН

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев Туркия Республикасининг бош министри Исмат Иненюга телеграмма юбориб, Туркия ҳукуматини Кипр Республикасига қарши уруш ҳаракатларини тўхтатишга даъват этади. Қурол ишлатиш, деб таъкидлайди Н. С. Хрушчев, — миллатлар ўртасидаги муносабатларга тааллуқли мураккаб масалаларни ҳал этиш учун муносиб восита эмас.

Телеграммада айтиладики, Кипр аҳолисига — кипрлик туркларга ҳам, кипрлик грекларга ҳам ўз мамлакатларига тааллуқли ҳамма масалаларни четдан аралашувга йўл қўймай ўзлари ҳал этишлари учун имконият берилиши лозим.

Совет ҳукуматининг бошлиғи суверен давлат ва Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг аъзоси бўлган Кипр Республикасига ҳарбий ҳужумлар қилаётгани учун Туркия томонининг ўз зиммасига оладиган жавобгарлиги ҳақида гапиради.

Н. С. Хрушчев Кипр Республикасининг президенти архиепископ Макариосга юборган телеграммасида Туркия бош министрига мурожаат қилиб, Кипр Республикасига қарши уруш ҳаракатларини тўхтатишга даъват этганлигини, шунингдек Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бош секретарига мурожаат қилиб, уни Кипр проблемасини Кипр халқининг манфаатларини кўзлаб, тинч ҳал этиш учун мумкин бўлган ҳамма чораларни кўришга даъват этганлигини хабар қилади.

Н. С. Хрушчев Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бош секретари У Танга юборган телеграммасида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Кипрда қон тўкилишини тўхтатиш ва бу билан тинчлик ишига хатарли воқеаларнинг олдини олиш учун ҳамма чораларни кўриши лозим, деб таъкидлайди. Н. С. Хрушчев, бош секретарь Хавфсизлик Кенгашининг Кипр масаласини тинч ҳал этиш йўлларини белгилаб берган қарорларини тезликда амалга ошириш учун мумкин бўлган ҳамма чораларни кўради, деб умид қилади.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲНАТКАШЛАРИ КПССНИНГ ЛЕНИНЧИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИ, СОВЕТ ҲУКУМАТИНИ, АЗИЗ НИКИТА СЕРГЕЕВИЧ, ШАХСАН СИЗНИ ШУНГА ИШОНТИРАДИЛАРКИ, УЛАР КПСС XXII СЪЕЗДИ БЕЛГИЛАБ БЕРГАН УЛУҒВОР РЕЖАЛАРНИ АМАЛГА ОШИРИШ УЧУН ТАҒИН ҲАМ АСТОЙДИЛ КУРАШ ОЛИБ БОРАДИЛАР, КОММУНИЗМНИНГ ПОРЛОҚ ЧЎҚҚИЛАРИ САРИ БОРАЁТГАН СЕВИКЛИ СОЦИАЛИСТИК ВАТАНИМИЗ ЯНАДА ГУЛЛАБ-ЯШНАШИ, БОЙИШИ ВА МУСТАҲКАМЛАНИШИ УЧУН ҚЎЛЛАРИДАН КЕЛГАН ҲАММА ИШЛАРНИ ҚИЛАДИЛАР».

(Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг хатидан).

СУҒОРИЛАДИГАН ЕРЛАРДА МАККАЖЎХОРИ МАЙДОНЛАРИНИ КЕНГАЙТИРИШ ГЎШТ ЕТИШТИРИШНИ КЎПАЙТИРИШ УЧУН КАТТА ИМКОНИЯТЛАР БЕРАДИ

Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг Шимолий Осетия АССР, Киров ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Хумалаг» қишлоқ хўжалик артели колхозчилари ва мутахассислари билан 1964 йил 8 августда қилган суҳбати

Суғориладиган ерларда маккажўхори етиштириш устаси Харитон Андреевич Албегов Шимолий Осетияда ва бутун мамлакатда кўпдан буён шуҳрат қозонган. КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. С. Хрушчев 8 август эрталаб унинг плантацияларига келди. Ўртоқ Н. С. Хрушчев ажойиб маккажўхорини кўрди. Ҳар бир тупдаги авж олиб ўсган поя, катта сўталар мўл ҳосил олинишидан далолат беради. Ўртоқ Албегов кўп йиллардан буён гектар бошига 80-90 центнер маккажўхори дони олиб келмоқда. Бу йил эса ана шу рақамдан анча ўзиб кетилади.

Маккажўхори майдонида суҳбат бошланиб кетди. Шу ерда ҳозир бўлган кишилар Н. С. Хрушчев билан Х. А. Албегов ва «Хумалаг» артелининг бошқа колхозчилари ўртасида олиб борилган гапларни зўр эътибор билан тингладилар. Н. С. Хрушчев шу суҳбат давомида Шимолий Кавказ ва Закавказье ўлка, область ҳамда автоном республикаларининг бу ерда ҳозир бўлган раҳбарларига бир неча бор мурожаат қилди, улар олдига суғориладиган деҳқончилик, маккажўхори силоси бостириш асосида мол гўшти ва сут етиштиришни ташкил этишга таалluқли муҳим масалаларни қўйди.

Қуйида шу суҳбатнинг ёзиб олинган тексти келтирилади.

Н. С. Хрушчев. Сизнинг колхозингизда маккажўхорининг ҳаммаси суғориладиган ерларга экиляптими?

Х. А. Албегов. Йўқ, маккажўхорининг ҳаммаси ҳам экиляпти, деб бўлмайди. Бизда ерлар текис бўлмаганлиги орқасида машаққат билан сув чиқарилаётган майдонлар ҳам бор. Шу сабабли, бундай ерларда маккажўхори лалмикор экин сифатида етиштирилади.

Н. С. Хрушчев. Ўртоқ Албегов, сизнинг фикрингизча, бундай ерларга экилган маккажўхоридан қанча ҳосил олиш мумкин? Сиз қанча ҳосил оляпсиз?

Х. А. Албегов. Бу йил гектар бошига камида 120 центнер дон олиш ниятидаман. Бу ўртача рақам. Айрим участкаларда бундан ҳам кўп ҳосил олинади.

Н. С. Хрушчев. Ана шу маккажўхори силос бостириш учун сўтаси думбуллигида йиғиштириб олинса, қанча ҳосил олинади?

Х. А. Албегов. Колхозда мен етиштираётган маккажўхоридан асосан дон олинмоқда. Аммо агар силос бостириш учун маккажўхори етиштириладиган бўлса, у ҳолда гектар бошига бир минг центнер ва эҳтимол, бундан ҳам кўпроқ силосбоп кўкпоя олинарди.

Н. С. Хрушчев. Маккажўхори етиштириш учун қанча минерал ўғит солмоқдасиз?

Х. А. Албегов. Бу сир, Никита Сергеевич. Суғориладиган ерларда экиладиган маккажўхори талаб қилганидек мен кўп ўғит солмоқдаман.

Н. С. Хрушчев. Ҳар ҳолда, қанча ўғит солмоқдасиз, қулоғимга айта қолинг?

Х. А. Албегов. Гектар бошига 9 центнердан.

Н. С. Хрушчев. Кўриниб турибдики, сиз ҳатто солинаётган ўғит миқдорини айтиб беришдан ҳам тортиниб турибсиз. Ҳолбуки, ўғит солинмаса, маккажўхоридан юқори ҳосил етиштириш мумкин эмас. Сиз гектар бошига 9 центнердан ўғит чиқариб солаётган экансиз, бу яхши. Маккжўхори ҳам бунинг эвазига кўп ҳосил бермоқда. Маккажўхори майдонларига солиш учун етарли миқдорда ўғит ажратиб беролмаганлигимиз бизнинг нуқсонимиз эди. Агар ишнинг кўзини билиб ҳаракат қилинса, ўғитсиз маккажўхори етиштириш, хусусан суғориладиган ерларда етиштиришнинг иложи йўқ. Қизиқ бир воқеа эсимга тушиб қолди. Бундан бир йил муқаддам Американинг машҳур фермери Росуэлл Гарст Украинага келган эди. У маккажўхори экилаётган майдонга бориб, ўғит солинмай маккажўхори экилаётганлигини кўрибди. Гарстнинг жаҳли чиқиб бундай дебди: ўғит солмай маккажўхори экаётганингизни Хрушчевга ёзиб юбораман. Бу бемаъни гап-ку.

Эндиликда бизнинг ўғитимиз бўлади. Партия ва халқ халқ хўжалигини химиялаштиришнинг улкан программасини амалга оширмоқдалар. Мамлакатимиз келгуси йилнинг ўзидаёқ 35 миллион тонна ўғит ишлаб чиқаради. Бу эса ҳосил учун курашда тамомила янги имкониятларни вужудга келтиради. Дурагай уруғлар, ўғит, суғориш маккажўхори ҳосилдорлигини бир неча баравар ошириш имконини беради.

Х. А. Албегов. Ўсимлик талаб қилган миқдорда ўғит солиш иложи бўладиган пайт келишини ҳаммамиз сабрсизлик билан кутмоқдамиз. Ҳозирча бизнинг имкониятларимиз чекланган. Масалан, мен лалмикор участкада гектар бошига 4-5 центнер ўғит солмоқдаман. Агар бунга қўшимча қилиб яна 2-3 центнер ўғит солинса, баҳрикор ерларда маккажўхори ҳосилдорлиги ҳам ортади.

Н. С. Хрушчев. Етиштирилаётган маккажўхорининг ҳаммасини суғориш учун сув етадими?

Х. А. Албегов. Сувимиз бўлса ҳам, маккажўхорининг ҳаммасини суғора олмаймиз.

Н. С. Хрушчев. Колхоздаги сув манбаларидан суғорса бўладиган қанча ерингиз бор?

Х. А. Албегов. Яна 400-500 гектар ерни суғориш мумкин бўлса керак.

Н. С. Хрушчев. Мукаммал техника воситалари берилганида бундан ҳам кўпроқ ерни суғориш мумкинми?

Х. А. Албегов. Мумкин, лекин колхоз бундай техникага эга эмас.

Н. С. Хрушчев. Бизда кучли насослар бор, уларни ўрнатиб сув чиқариш мумкин.

Х. А. Албегов. Бу бошқа гап. Бундай насослар ўрнатилганида суғориладиган майдонларни анча кенгайтирамиз.

Н. С. Хрушчев. Сиз суғориш масаласига колхознинг имкониятлари нуқтаи назаридан қараяпсиз. Суғориш ишларини уюштириш учун, аввало, колхоз ихтиёридаги воситалардан фойдаланиш керак, албатта. Аммо колхоз ва совхозлар суғориладиган деҳқончиликни ривожлантиришда давлатнинг катта ёрдамига ҳам умид боғлай оладилар. Мамлакат шу мақсад учун суғориш ва ер қазиш техникасини, кредитларни ажратиб беради, қурилишни ташкил этишда ёрдам кўрсатади.

Овоз. Суғориш учун сарфланадиган маблағлар жуда тез қопланади.

Н. С. Хрушчев. Бу тўғри гап. Биз Мирзачўлда пахтачилик совхозларини ташкил этмоқдамиз. Бу ерларнинг ҳар гектарини ўзлаштириш учун 3-3,5 минг сўм сарф қилинмоқда. Ана шу маблағнинг кўплигини кўриб турибсиз, аммо бу харажатлар бир ярим-икки йил ичида қопланади. Бир ярим пахта ҳосили олиниши билан харажатларнинг ҳаммаси қопланади, жамғарма олина бошлайди.

Х. А. Албегов. Бизнинг шароитимизда маккажўхори суғориладиган ерларда айниқса фойдали ва сердаромад экин.

Н. С. Хрушчев. Колхозлар, ишлаб чиқариш бошқармаларининг раҳбарлари, ўлка ва область партия комитетларининг секретарлари бу ерда ўтирибдилар. Мен ҳозирги вақтда мамлакатимиз раҳбарларининг эътиборини жалб қилиб турган баъзи фикрлар ва таклифлар юзасидан сизлар билан маслаҳатлашиб олмоқчиман. Биз Марказий Комитет Пленумига тайёрланмоқдамиз. Бу Пленумда қишлоқ хўжалигини ихтисослаштириш ва интенсивлаш, ихтисослаштирилган ишлаб чиқаришни бошқаришга боғлиқ масалалар конкретроқ равишда қўйилади. Сизлар менинг Марказий Комитет Президиумига ёзган хатим билан танишиб чиққанмисиз?

Овозлар. Колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ҳали танишиб чиққан эмаслар.

Н. С. Хрушчев. Яқин кунлар ичида бу хатни ўқиш имкониятига эга бўлсангиз керак. Марказий Комитет бу хатни партия ва совет органларига, колхоз-совхоз ишлаб чиқариш бошқармаларига юборди. Аммо мен ҳозир айрим масалалар юзасидан ўз фикрларимни сизларга айтиб беришни истайман.

Сизларга маълумки, Марказий Комитетнинг февраль Пленумида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлашга боғлиқ вазифалар муҳокама қилинди. Аммо, биз ўша вақтда умумий йўналишни кўрсатиб берган эдик, интенсивлаш йўлини тутишни белгилаб берган эдик, интенсивлашнинг моҳиятини тушунтириб, қишлоқ хўжалик ходимларини ишлаб чиқариш технологияси ва уни ташкил этишни такомиллаштиришга даъват этган эдик.

Биз февраль Пленумидан кейин ўтган вақт ичида мамлакатимиздаги энг яхши хўжаликларда ишлаб чиқаришни интенсив бошқариш тажрибасини чуқурроқ ўргандик, бошқа мамлакатларнинг ихтисослаштирилган хўжаликларида ишлаб чиқариш қандай ташкил этилганлиги билан танишдик. Эндиликда қишлоқ хўжалигини интенсивлаш программасини қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг айрим турларини етиштиришга мослаштириб конкретроқ равишда ишлаб чиқиш имконияти вужудга келди.

Ҳозир чиқариш мумкин бўлган асосий хулоса ихтисослаштиришни чуқурроқ амалга оширишдан иборат. Ҳозирги пайтгача ихтисослаштириш тўғрисида гап бўлганида, одатда фалончи хўжалик чорвачилик бўйича, пистончи хўжалик дон бўйича ихтисослаштирилмоқда, дейилар эди. Бу — ихтисослаштириш тўғрисидаги эскириб қолган тушунчадир.

Чорвачиликда хўжаликни ихтисослаштириш нима дегани? Чорвачилик қорамолни ҳам, чўчқаларни ҳам, қўйларни ҳам ўз ичига олади. Ана шу чорва мол турларининг ҳар бирини асрашнинг ўзига хос хусусиятлари, парвариш қилиб ўстириш технологияси бор. Масалан, чўчқа гўшти етиштиришни шаҳарлар яқинидаги йирик фабрикаларда уюштириш, аралаш емни бу ерларга етказиб бериб, чўчқаларни бўрдоқига боқиш мумкин. Сут ва мол гўшти етиштириш эса тамомила бошқачадир. Ана шу маҳсулотларни олиш учун суғориладиган ерларга маккажўхори экиш керак. Қўйчилик бошқа хусусиятларга эгадир ва ҳоказо.

Шу сабабли, чорвачилик тўғрисида гап бўлганида молларнинг турлари — қорамол, чўчқачилик, қўйчилик бўйича ихтисослаштириш зарур. Колхоз ва совхозлар маҳаллий шароитлар ва имкониятларни ҳисобга олиб, сут, мол гўшти, чўчқа гўшти, жун, қўй гўшти, парранда гўшти ва тухум етиштириш бўйича ихтисослаштирилади. Парранда гўшти ва тухум етиштириш эса йирик хўжаликларда — паррандачилик фабрикаларида, ихтисослаштирилган совхозларда марказлаштирилади.

Афтидан, СССР Министрлар Совети тухум ва парранда гўшти етиштиришни саноат асосида ташкил этиш тўғрисида тез орада қарор қабул қилса керак. 1970 йил охирига келиб 780 та паррандачилик фабрикаси очиш мўлжалланади. Бу фабрикалар 24 миллиард дона тухум ва бир миллион уч юз минг—бир миллион тўрт юз минг тонна парранда гўшти берадилар.

Бу хўжаликларнинг ҳаммасини ишнинг кўзини билиб бошқариш керак. Дон, қанд лавлаги, пахта етиштириш бўйича, қорамол, чўчқачилик, паррандачилик ва ҳоказолар бўйича иттифоқ-республика бошқармаларини тузишга тўғри келса керак. Ана шу бошқармаларда илмий муассасалар, уруғчилик ва наслчилик хўжаликлари шохобчалари марказлаштирилади. Буларнинг ҳаммаси у ёки бу маҳсулот етиштиришни илмий асосда, замонавий техника ютуқлари даражасида уюштириш имконини беради.

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ихтисослаштиришга ўтиш давлат заказлари бўйича зарур миқдорда маҳсулот олиш имконини беради. Ҳозирги вақтда бизда дон, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар тайёрлаш маълум даражада стихияли равишда олиб борилмоқда. Давлат етиштирилган маҳсулотларни барча районларда уларнинг таннархига, етиштириш шарт-шароитларига қарамай сотиб олмоқда. Ихтисослаштириш колхоз, совхоз раҳбарларининг ва қишлоқ хўжалигидаги бошқа ходимларнинг фикрини бошқа томонга буриб юбориши керак. Экинларни жойлаштириш вақтидаёқ қанча ва қандай маҳсулотлар етиштириш даркор бўлишини ҳисобга олиш, маҳсулотларнинг муайян турларини муайян миқдорда экиш керак. Мамлакатда ихтисослаштирилган ишлаб чиқариш ташкил этилган ва ноқулай иқлим факторларининг гўшт ва сут каби маҳсулотларни етиштиришга таъсири ғоят камайтирилган ёки бутунлай йўқотиб юборилган тақдирдагина бунга эришиш мумкин.

Ноқулай факторларнинг гўшт ва сут етиштиришга таъсирини йўқотиш нима дегани? Бунинг маъноси шуки, маккажўхори ва бошқа ем-хашакларни етиштиришни суғориладиган ерларда уюштириш керак. Шундай қилинганда колхоз ва совхозлар гарантияланган ҳосил оладилар ва, бинобарин, мол гўшти, сут ва бошқа маҳсулотларни муайян миқдорда етиштиришни таъминлайдилар.

Бизнинг дон етиштириш соҳасидаги истиқболларимиз равшан бўлиб, жуда катта қулайлик туғдиради. Ўғит ишлаб чиқариш кўпайган сари дон экинлари ҳосили ҳам орта боради. Бутун мамлакатда гектар бошига атиги 15 центнер дон етиштирилганда ҳам давлатнинг ҳар хил донларга эҳтиёжлари тўла қопланади. Аммо гектар бошига 15 центнер дон етиштириш, албатта, минимал ҳосилдир. Ўғит бўлганида гектар бошига 20 центнер ҳам, 25 центнер ҳам дон олиш мумкин. Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш ўса борган сари, уруғчиликни яхшилаб ва шу асосда ҳосилдорлик анча оширила борган сари дон экинлари экиладиган майдонларни ҳатто қисқартириш тўғрисидаги масала ҳам ўртага қўйилиши мумкин. Ҳозирги вақтда бизда 130 миллион гектар ерга дон экинлари, шу жумладан 65 миллион гектар ерга буғдой экилмоқда. Агар ҳосилдорликни икки баравар оширадиган бўлсак, у ҳолда дон экинлари экиш учун шунча экин майдонининг кераги йўқ, албатта.

Парранда гўшти ва тухум етиштириш соҳасидаги аҳвол ҳам етарли даражада равшандир. Мен юқорида айтиб ўтганимдек, биз бу вазифани яқин йиллар ичида йирик паррандачилик фабрикалари қуриш йўли билан ҳал этамиз.

Чўчқачилик асссан дон билан боғлиқ бўлганлиги учун чўчқа гўшти етиштиришни ҳам саноат асосида ташкил этиш мумкин. Дуруст, чўчқачиликни ривожлантиришда баъзи хусусиятларимизни эътиборга олиш керак. Афтидан, чўчқа гўштининг муайян бир миқдори ширали ем-хашаклардан фойдаланиш асосида етиштирилса керак. Мамлакатимиз бепоён. Колхоз ва совхозлар картошка, қанд лавлаги ва бошқа қимматли озуқа экинларини етиштириш учун яхши шарт-шароитларга эгадирлар. Кўп хўжаликлар ҳозирнинг ўзида чўчқаларни ширали озуқалар билан жуда яхши боқмоқдалар.

Чўчқа гўшти етиштиришни қай тариқа уюштириш — америкаликлар қилаётганидек, чўчқаларни дон бериб боқиш, ёки ширали озуқалар — картошка, қанд лавлаги бериб боқиш фойдали эканлигини таҳлил этиш, ҳисоблаб чиқиш керак. Биз озуқаларнинг ана шу ҳар иккала туридан фойдалансак керак. Чўчқаларни суюқ озуқалар бериб бўрдоқига жуда яхши боқаётган хўжаликлардан бири тўғрисида менга сўзлаб бердилар. Ана шу озуқаларнинг кўп қисми озиқ-овқат чиқиндиларидан иборат. Бу тажрибани ҳам ўрганиш ва чўчқа гўшти етиштиришни кўпайтириш учун барча резервлардан тўлароқ фойдаланиш лозим.

Қорамолни сўқимга боқишни ташкил этиш масаласига эса алоҳида ёндошиш керак. Бунда гўшт етиштиришни фақат дондан фойдаланиш асосида ташкил этиб бўлмайди, дон ҳатто мўл-кўл бўлганда ҳам бундай қилиб бўлмайди. Бу—иқтисодий жиҳатдан наф келтирмайди. Бунинг устига қорамолнинг организми ҳам бошқа хилдаги ем-хашакка, асосан силосга мосланган бўлади. Бизда силос олиш учун қулай шароитлар бор. Бинобарин, зарур миқдорда гўшт олиш учун мустаҳкам ем-хашак базасини вужудга келтириш вазифаси қўйилади.

Шу нарсани яна бир марта таъкидлаб ўтишни хоҳлайманки, бунда гап иқлим шароитларининг ноқулай келиши билан ўзгариб турмайдиган ем-хашак базаси тўғрисида бораётир. Чорвачиликни ем-хашак билан таъминлашнинг ўзгариб туришига йўл қўйиб бўлмайди. Агар, масалан, донни олиб кўрсак, бир жойда етарли миқдорда олинмай қолган дон ўрнини кўпроқ ҳосил етиштирган бошқа районлар ҳисобига бирон даражада қоплаш мумкин. Қорамол учун ем-хашак бўлмаганида, буни ҳеч нарса билан қоплаб бўлмайди. У ҳолда колхоз ва совхозлар молларни сўйиб, мол туёғини камайтиришга мажбур бўладилар. Катта ёшдаги қорамол туёғини кейинчалик тиклаш учун уч-тўрт йил талаб этилади.

Менга баъзи колхоз ва совхозлар етарли миқдорда ем-хашаклари бўлмагани ҳолда силосбоп маккажўхорини дон учун қолдираётганликлари тўғрисидаги гапларни эшитишга тўғри келди. Улар бундай қилиш билан чорвачиликни ем-хашак билан таъминлашдаги ўз имкониятларини янада камайтирадилар. Кераклн миқдорда ем-хашак жамғариш учун, чорвачиликка путур етказмаслик учун ҳар қандай вазиятда ҳам зарур чораларнинг ҳаммасини кўриш лозим.

Мамлакатнинг турли районларидаги хўжаликлар билан танишганлигим, уларнинг тажрибаларини ўрганишим суғориладиган ерларда етиштириладиган маккажўхори қорамолнинг ем-хашак базасини вужудга келтириш учун энг яхши экин эканлигига ишонч туғдирди. Шу кунларда бир қанча областларда бўлганлигимни биласиз. Мен ҳамма жойда суғориладиган ерларда маккажўхори етиштиришга ғоят қизиқдим ва ҳамма жойда жуда яхши натижаларга эришилганлигини кўрдим.

Турли областларнинг хўжаликларини мисол қилиб келтираман. Мана, Волгоград областидаги «Волга-Дон» совхози, директори ўртоқ Штепо. Бу совхозда неча юз гектар ерга экилган маккажўхорини суғорадилар. Мутахассисларнинг гапларига қараганда гектар бошига камида етти юз центнер ва эҳтимол, саккиз юз центнер ҳосил олинса керак. Мен Ростов областида механизатор ўртоқ Бередихиннинг плантацияларини кўздан кечирдим. У гектар бошига 800-900 центнер силосбоп сўтали кўкпоя олиш ниятида эканлигини айтди. У ўтган йили гектар бошига 859 центнер маккажўхори етиштирган эди.

Адигей автоном областидаги Ленин номли колхозда суғориладиган ерларнинг 500 гектарига маккажўхори экилган. Кези келганда шуни айтиш кераккн, бу ерда суғориш системаси икки йил олдин вужудга келтирилган. Бу эса бизда катта имкониятлар борлигини исбот қилади. Колхоз раиси ўртоқ Беданоков суғориладиган ерларда гектар бошига камида бир минг центнер силосбоп кўкпоя оламиз деб ҳисоблайди. Ана шу Адигей автоном областида «Заря» совхози бор. Мен шу совхозга бормоқчи эдим, лекин фурсат бўлмаганлиги учун боролмай қолдим. Бу хўжликдаги суғориладиган ерларнинг 1000 гектарига маккажўхори экилган. Жуда яхши ҳосил етиштирилган, демоқдалар.

Биз бугун сизлар билан бирга «Хумалаг» колхозида звено бошлиғи ўртоқ Албегов участкасида етиштирилган маккажўхорини кўриб турибмиз. Бундай маккажўхоридан қанча ҳосил олиш мумкин эканлиги тўғрисида ўзингиз фикр юритиб кўрингиз.

Овозлар. Гектар бошига 1.000-1.200 центнер ҳосил олиш мумкин.

Н. С. Хрушчев. Шундай ҳосил йиғиштириб олинадиганга ўхшайди. Бу маккажўхори Адигейдаги маккажўхоридан яхшироқ. Буни ўзларингиз кўриб турибсиз, лекин Адигейдаги маккажўхори ҳам ажойиб бўлган. Сизларнинг сувли ерларда маккажўхори етиштиришда катта тажрибангиз бор. Ўртоқ Албегов бу иш билан энди шуғулланаётгани йўқ. У — ўз ишининг академиги. Лекин менингча, кўп вақт ўтмай туриб, адигейликлар ҳам сизга етиб олишади, ўртоқ Албегов, эҳтимол, бундан ҳам мўлроқ ҳосил олишар. Шунинг учун ҳаволаниб кетманг.

Х. А. Албегов. Гапингизга қўшиламан, Никита Сергеевич. Адигейликлар бундан мўлроқ ҳосил олишса, хурсанд бўламан. Лекин ўзим ҳам янада каттароқ натижаларга эришиш учун ҳаракат қила бераман.

Н. С. Хрушчев. Кўряпсизки, ўртоқлар, мен мамлакатнинг турли областларидаги тўрт хўжаликнинг номини тилга олдим. Шу хўжаликларнинг ҳаммаси суғориладиган ерлардан 700-800-1.000 центнер маккажўхори ҳосили олишади, бу чегара эмас, албатта. Ўзбекистонлик машҳур колхозчи Любовь Ли ниҳоятда мўл ҳосил олишга эришди. Унинг бригадасида рекорд ҳосил — гектар бошига сўталари билан бирга 1.950 центнер силосбоп поя етиштирилди. Лекин у жойларда сувли ерларда қишлоқ хўжалик экинлари етиштириш соҳасида кўп йиллик тажриба орттирилган. Сизларнинг тажрибангиз камроқ, шу сабабдан, ҳисобга киритиладиган ҳосилни ҳам камроқ миқдорда оламиз. Шимолий Кавказда ва Поволжьеда сувли ерларнинг ҳар гектаридан 700-800 центнер ва бундан ҳам кўпроқ силосбоп маккажўхори йиғиштириб олиниши мумкин, деган гапга қарши эътироз билдирадиган одам бўлмаса керак, деб ўйлайман. Агар ана шунча миқдордаги озуқа — сўта аралаш силос чорва молларга едирилса, шунда қанча гўшт олиш мумкин? Чорвадор олимлар ажойиб ҳисоб-китоб қилиб беришди. Мен бу рақамларни бугун республиканинг 40 йиллигига бағишланган тантанали мажлисда айтиб бераман, сизларга эса ҳозир айтиб қўя қолай.

1.000 центнер сўтаси аралаш маккажўхори — 1.370 килограмм гўшт беради

800 центнер сўтаси аралаш маккажўхори — 1.100 килограмм гўшт беради

700 центнер сўтаси аралаш маккажўхори — 960 килограмм гўшт беради

600 центнер сўтаси аралаш маккажўхори — 820 килограмм гўшт беради

500 центнер сўтаси аралаш маккажўхори — 687 килограмм гўшт беради

Бунда чорва молларнинг тирик вазни эмас, балки сўйилган вазни, яъни мол гўшти назарда тутиляпти. Шундай қилиб, бир гектар ердаги маккажўхори ҳосили 1.000 центнер бўлса-ю, шундан чиққан сўта аралаш силосни чорва молларга едирилса, қарийб бир ярим тонна гўшт олинади. 1970 йилни мўлжалга олганда, аҳолининг эҳтиёжларини тўлиқ қондиришимиз учун бизга 25 миллион тонна гўшт, шу жумладан:

9,2 миллион тонна мол гўшти

9,1 « « чўчқа гўшти

2,8 « « қўй гўшти

3,3 миллион тонна парранда гўшти керак.

Ана шу миқдордаги мол гўштини олиш учун гектарига 800 центнер ҳосил берадиган маккажўхорининг ўзидан суғориладиган ерларга 8 миллион гектар экиш лозим. Лекин бизда мол гўштининг тахминан ярми бошқа ем-хашаклар—суғорилмайдиган районлардаги маккажўхори; қанд лавлаги, қанд заводларидаги туруп, ўтлоқлар ва яйловлардаги пичан ва ҳоказолар ҳисобига етиштирилиши мумкин.

Суғориладиган ерларда етиштирилган маккажўхори эвазига тўрт ярим миллион тонна мол гўшти олиш учун тахминан тўрт миллион гектар ерга ана шу экинни экиш керак. Шуни эслатиб қўймоқчиманки, бу рақамлар тахминий бўлса ҳам, лекин суғориладиган деҳқончилик соҳасидаги чорвадорлар ва мутахассислар томонидан тасдиқланган.

Колхоз ва совхозларнинг мутахассислари бир неча йиллик ҳосилга асосланиб, суғориладиган ердаги ҳар гектар маккажўхори эвазига ҳосилдорликка қараб 1.100-1.300 килограмм мол гўшти олиш мумкин, деб ҳисобламоқдалар.

Суғориш ва маккажўхори етиштириш учун Шимолий Кавказда, Украинада, Молдавияда, марказий қора тупроқ областларида, Волгоград, Саратов областлари районида ана шунча миқдордаги, яъни тўрт миллион гектар ерни топиб бўладими? Мен бу областларни гапираётганимнинг боиси шуки, шу жойларда суғориб маккажўхори етиштириш тажрибаси мавжуд бўлиб, ҳаммадан муҳими иссиқ билан сув етарли, фақат сувни далага тараб қўйса кифоя. Суғориб маккажўхори етиштириш учун яроқли бўлган ана шунча миқдордаги ерни бу бепоён зонадан топиш мумкин бўлса керак. Шу сабабдан, менингча, суғориладиган ерларда маккажўхори етиштириш имкониятларини фурсатни бой бермай, ҳозирданоқ батафсил ўрганиб чиқиш лозим. Ҳойнаҳой ерларнинг бир қисми каттароқ капитал маблағ сарфлашни талаб қилмас. Менга баъзи хўжаликларга техника билан ёрдам бериб юборилса, шунинг ўзи кифоя, ҳар гектар ерга 300-400 сўм сарфлаб, суғориш ишларини йўлга қўйиб юбориш мумкин, дейишди.

Аммо, анча кўпроқ капитал маблағ сарфлашни талаб қиладиган ерлар ҳам бўлади, албатта. Биз эса бундай сарфдан қочмаймиз. Мирзачўлда суғориладиган ерларнинг ҳар гектарига 3-3,5 минг сўм сарфлаяпмиз. Лекин бу рақам ўзлаштиришнинг бутун комплексини ўз ичига олади. Суғориш шохобчалари қуриш, магистраль каналларга сув боғлашнинг ёнига ишлаб чиқариш бинолари, уй-жойлар, коммунал хизматларнинг қиммати қўшилади. Ўша ердаги чўлда мактаблари, касалхоналари, маиший корхоналари билан бирга шаҳар типидаги қишлоқ хўжалик посёлкалари барпо этилмоқда.

Сизларнинг шароитингизда асосан фақат суғориш ишларига пул сарф бўлади.

Бундан ташқари, суғориш вазифасини ҳал қилишнинг мустаҳкам ариқлар қуришдан бўлак йўли ҳам борлигини тажриба кўрсатди. Бу вазифани суғориш эгатлари олмасдан, вақтинча ариқлар чиқариш йўли билан ҳам ҳал қилиш мумкин. Бунда экинлар сувни 90 метргача зарб билан пуркаб берадиган машиналар ёрдамида суғорилади. Бу усул суғориш харажатларини анча камайтиради. Эгат олиш, далаларни текислашга ҳожат қолмайди. Бу метод анча содда, қулай ва арзонроқдир.

Шу сабабдан, мустаҳкам ирригация шохобчалари барпо этиш билан бир қаторда, соддароқ бўлса-да, лекин самаралироқ системалардан ҳам фойдаланиш лозим. Аслини олганда, суғоришнинг бу усулини соддалаштирилган усул, деб бўлмайди. Қирли районларда шундай усул асосий усул бўлиб қолиши мумкин, чунки ер текис бўлмаса, эгат олиб суғориш мумкин эмас. Шундай ерлар текисланса, ҳосилдор қатламининг бир қисми олиб ташланиб, тупроқ сифати ёмонлашади.

Суғориш учун шундай районларни ва шундай ерларни танлаб олиш керакки, иложи борича кўпроқ миқдордаги сувли ерларни қисқа муддат ичида оборотга киритиш мумкин бўлсин. Буни ўйлаб кўринглар, ўртоқлар, ўз имкониятларингизни ҳисоблаб чиқинглар, кейин Марказий Комитет Пленумида суғориладиган маккажўхори негизида гўшт етиштиришни ташкил этишдаги конкрет вазифаларни ҳал қилиш тўғрисида бемалол гаплашиб оладиган бўлайлик. Келгуси йилдаёқ сувли ерларда маккажўхори экишни энг кўп даражада кенгайтириш ҳамда чорва молларни сўқимга боқишни, шунингдек сут етиштиришни ташкил этиш учун ҳамма чораларни кўрмоқ керак.

Шимолий Кавказга келганда шуни айтиш лозимки, бу жойларда чорва молларни маккажўхори билан сўқимга боқишни тоғлардаги яйловлардан фойдаланиш билан боғлаб олиб бориш мумкин. Адигей автоном областини олиб кўринг. Обком секретари ўртоқ Берзегов у ердаги тоғларда ажойиб яйловлар борлигини айтди. Лекин йўллар йўқлиги сабабли, ана шу яйловлардан фойдаланиш қийин экан. Агар ўша яйловлар ҳақиқатан ҳам серўт бўлса, эҳтимол, йўллар қурганимиз маъқул бўлар. Ўшанда чорва моллар аввал тоғли яйловларда ўтлатилиб, эт қўйгач, кейин маккажўхори билан боқувдан чиқарилиб, 400-450 килограммга етказилиши мумкин. Кўп миқдорда қорамол сўқимга боқиладиган районларда кушхоналар ҳам бўлиши керак. Бу нарса чорва молларнинг озиб қолишини минимум даражага келтирган бўлур эди. Истеъмолчига аъло сифатли гўшт етказиб берилади.

Бизнинг истагимиз ана шундан иборат, колхоз ва совхозларни айланиб юрган вақтимда, қорамолларни сўқимга боқишни ташкил этиш борасида менда туғилган фикрлар ана шулардан иборат. Сизнинг маккажўхорингиз, ўртоқ Албегов, менинг бу фикрларимни тағин ҳам қатъий бир йўлга солиб қўйди. Мана шу сабабдан ҳам мен одамлар билан бафуржа гаплашиш, колхоз ва совхозларнинг тажрибаси билан танишиш, сизларнинг гапингизни эшитиш ва фикрингизни сўраб кўриш, сизлардан ўрганиш мақсадида мамлакат бўйлаб сафарга чиқдим, чунки сизлар бу ишда зўр мутахассис ҳисобланасизлар. Мен ўз хулосаларимда сизларнинг тажрибангизга таянаман. Сизларнинг тажрибаларингиз бўлмаганида мана шу сафарим вақтида гўшт етиштиришни ташкил этиш тўғрисидаги хулосаларимни чиқара олмаган ҳам бўлур эдим. Сизлардан яна бир карра шуни илтимос қиламанки, сувли ерларда маккажўхори экиш учун қанча ер ажратишларингиз мумкинлигини бир ўйлаб кўринглар. Буни Волга ва Дон, Шимолий Осетия ва Кабарда-Балкар, Чечен-Ингуш ва Доғистон автоном республикалари, Кубань, Украина қишлоқ хўжалик ходимлари ҳам бир ўйлаб кўрсинлар. Ҳойнаҳой бундай ерлар ва имкониятлар Грузия, Озарбайжон, Арманистонда ҳам бордир. Давлат суғориш ва қурилиш техникаси билан қарашиб юборади. Ана шу экин учун зарур миқдорда минерал ўғитлар ажратиб берамиз.

Х. А. Албегов. Раҳмат, Никита Сергеевич, ўғит бўлса, биз ҳосилдорликни анча кўтаришимиз мумкин. Бу, ҳозир биз турган маккажўхоризор дала тимсолида кўриниб турибди. Мана шу ерга боя айтганимдек, 9 центнердан минерал ўғит солинган.

Н. С. Хрушчев. Энг кўп ҳосил олмоқ учун ерларингизга қанча ўғит солиш кераклигини мутахассислар билан ҳисоблаб чиқинглар, Агар бир тонна ёки бир ярим тонна солиш лозим бўлса, сола бериш керак; ҳар гектар ерга бир ярим тонна минерал ўғит солиб, сўтаси билан бирга бир ярим минг центнер маккажўхори олишдан ҳам кўра фойдалироқ иш бўлиши мумкинми! Сизда эса ўртоқ Албегов, шундай имконият бор. Сиз Любовь Ли билан мусобақалашиб, у билан теппа-тенг ҳосил етиштириш учун кураша оласиз, деган фикрдаман.

Суғориладиган ерда сиз етиштираётган маккажўхоридан қай тарзда фойдаланиш мақсадга мувофиқроқ бўлишини тажриба ўтказиб, ўрганиб кўриш керак. Маккажўхорини сўтаси думбуллигида йиғиштириб силослаб қўйиш ва шу билан чорва молларни боқиб семиртириш мумкин. Бошқача йўл тутса, масалан, маккажўхорини алоҳида-алоҳида йиғиштириб олса ҳам бўлади. Суғориладиган деҳқончилик шароитида маккажўхори пояси ўша пайтда ҳам ҳали кўмкўк кўкариб турган бўлади, унга карбамид ва бошқа фойдали моддаларни қўшиб силослаш ва шу силос билан қорамолларни боқиш, маккажўхори донидан эса чўчқаларни бўрдоқи қилиш учун фойдаланиш мумкин. Лекин бу ишда тажриба натижаларига амал қилиш, қайси бири фойдали, тежамли бўлса, ўша усулни қўллаш керак.

Албатта, агар қорамолни гектар бошига 120 центнер дон берган маккажўхори силоси билан боқсангиз, новвослар билан сигирлар этагингизни ялаб, сиздан миннатдор бўлади. Лекин бу сигирнинг табиий хусусияти, инсон ақл-идроки эса қайси бир иш фойдали-ку, қайси бир иш фойдасиз — ана шунга амал қилади.

Мен қорамолни силос бериб сўқимга боқиш тўғрисида гапирганимда, хўжаликда ҳам сут, ҳам гўшт етиштириш бир-бирига боғлаб олиб борилишини назарда тутяпман. Ўзим суҳбатлашган ўртоқлар маккажўхори суғориладиган зонада сут-гўшт берадиган чорвачиликни ривожлантириш керак, деб ҳисобламоқдалар. Ўйлайманки, улар ҳақ. Ҳозир ўзи кўп миқдорда сут берадиган, ундан олинган бузоқлар сўқимга боқилганида эса, яхши семирадиган зотли сигирлар бор, буни менга қишлоқ хўжалик ходимларининг ўзлари айтишди.

Ҳатто, сувли ерларда маккажўхори етиштираётган баъзи районлар сут истеъмол қилувчилардан узоқда бўлса ҳам, шундай районларда сут-гўшт берадиган мол боқиш фойдали. Техника воситаларининг ҳозирги даражасида сутни тегишли тартибда ишлагандан кейин, уни 36 кундан тортиб бир йилгача ачитмасдан сақлаш мумкин. Бунда сутдаги ҳамма моддалар ва сутнинг таъми боягидек тура беради. Шу сабабдан, сутни узоқ масофаларга ташиб олиш ёки эҳтиёжга қараб, сариёғ ва бошқа сут маҳсулотлари олиш учун уни қайта ишлаш мумкин.

Суғориладиган ерларда маккажўхори етиштиришни йўлга қўйиш — давлат учун жуда муҳим аҳамиятга эга бўлган масаладир. Агар биз бу ишни кенг кўламда авж олдириб юборсак, бу ишга ўзимизнинг бутун масъулиятимизни англаган ҳолда киришсак, мол гўшти ва сут етиштиришда қисқа муддат ичида катта-катта ютуқларга эриша оламиз. Биз қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш соҳасидаги вазифаларни тушунишда кўп йиллардан буён ҳукм суриб келган одатдан воз кечишимиз керак. Мен қишлоқ хўжалик органларимиз: унган нарсани йиғиштириб олавер, деган принципга амал қилиб келганликларини назарда тутаман.

Колхоз ва совхозлар ўзларининг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантиришлари керак, биз бўлсак, қайси район, қайси муддатда давлатга қайси маҳсулотдан қанча етказиб беришини билиб туришимиз шарт. Бу вазифа эса пландаги рақамларни фақат маълум қилиб қўйиш билан ҳал бўлмайди, балки муайян миқдордаги дон, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар омборга тушиб туришини гарантияловчи илғор технология асосида маҳсулотлар етиштиришни йўлга қўйиб юбориш билан ҳал бўлади. Рост, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни планлаштиришда ҳамма вақт ҳам саноат ишлаб чиқаришини планлаштиришдаги сингари мустаҳкам асосларга таяниш мумкин бўлавермайди. Саноатда ҳамма ишнинг режасини тузиб қўйиш ва белгиланган режанинг аниқ бажарилишини таъминлаш, процентини процентига тўғрилаб бориш мумкин.

Қишлоқ хўжалигида об-ҳаво шароитлари баъзан планларимизга тузатиш киритиб юборади. Лекин шундай бўлса-да, ишлаб чиқаришнинг мана шу тармоғида ҳам ноқулай об-ҳаво шароитининг таъсиридан энг кўп даражада қутулиб олиш керак.

Иван Владимирович Мичурин бир вақтлар: «Биз табиатдан мурувват кутолмаймиз; табиатдан уни олиш—бизнинг вазифамиздир».— деб ажойиб гапни айтган эди. Муайян миқдорда маҳсулотлар етиштиришни гарантиялаб олишда колхоз ва совхозларга ёрдам бериш учун партия ҳамма шарт-шароитни муҳайё қилиб беряпти. Бу ёрдам минерал ўғит, техника ишлаб чиқариш кўпайтирилаётганида, суғориш ишлари ривожлантирилаётганида ўз ифодасини топяпти.

Бу борада илм-фанимиз кўп ишлар қилиши мумкин. Мен мана шу ердаги маккажўхоризор пайкаллар орасида профессор А. Б. Саломовни учратганимга, уни ўртоқ Албегов сингари миришкор билан ёнма-ён кўрганимга хурсанд бўлдим. Шуни очиқ айтиш керакки, биз «Хумалаг» колхозида ҳамда бошқа илғор колхоз ва совхозларда кўриб турган тажриба сингари тажрибалар бўлмаса, қишлоқ хўжалик фанининг олға қадам босиши қийин. Илм-фанни фақат практика билан бирликда кўриш керак. Бу —илм-фанни олға бостиришнинг муҳим шартидир. Лекин илм-фан билан бойиб бормаса, илм-фан йўлига нур сочиб турмаса, практика ҳам ўз навбатида олға қараб муваффақиятлироқ қадам боса олмайди.

(Охири учинчи бетда).

ЎРТОҚ Н. С. ХРУШЧЕВ ТАТАРИСТОН НЕФТЧИЛАРИ ҲУЗУРИДА

БУГУЛМА, 10 август. (**Матбуот группаси**). Татаристон АССР да меҳмон бўлиб турган КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. С. Хрушчев бугун эрталаб нефтчилар шаҳри Бугулмага келди. Никита Сергеевич билан бирга КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитети РСФСР Бюроси раисининг биринчи ўринбосари Л. Н. Ефремов, партия Марказий Комитетининг секретари В. И. Поляков ҳам бу ерга келишди. Н. С. Хрушчевнинг республика бўйлаб қилаётган сафарида Татаристон область партия комитетининг биринчи секретари Ф. А. Табеев, Татаристон АССР Олий Совети Президиумининг Раиси С. Г. Батиев, республика Министрлар Советининг Раиси А. А. Абдразяков унга ҳамроҳ бўлмоқдалар.

Бугулма аэродромида Н. С. Хрушчевни Бугулма, Альметьев ва Лениногорск шаҳар партия комитетларининг секретарлари А. Р. Ягофаров, А. С. Кашаев, В. И. Зубков, «Татнефть» бирлашмасининг бошлиғи Р. Ш. Мингареев, Ўрта Волга Халқ хўжалиги кенгашининг раиси А. Т. Шмарев кутиб олдилар.

Бугулма шаҳри меҳнаткашларининг аэродромда тўпланган вакиллари Н. С. Хрушчевни табрикладилар.

Никита Сергеевич аэродромдан дарҳол нефть конлари томон йўл олди. Бу ерда у нефтчиларнинг иши билан танишди, мутахассислар, ишлаб чиқариш новаторлари билан суҳбатлашди. Ўртоқ Хрушчев Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. Г. Тимченко бригадасида, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. М. Гимазов пармалаш вишкасида бўлди. вишкани ташиш ва пармалаш процессини кузатиб турди.

Сўнгра Н. С. Хрушчев Альметьев ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Авангард» колхозига борди.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ • 2

12 АВГУСТ 1964 ЙИЛ
№ 187 (12.841).

Совойликлар

Ер бетини қоплаган дўл бутунлай эриб битмаган, ариқлар сувга тўлиб-тошган, ҳалигина беш-олти тегирмон сув оқиб турган асфальт йўл эндигина юзини кўрсатган. Пакана бўйли, сариқдан келган йигит лой кечиб, пайкал оралаб боряпти. У энгашди-да, лойга қоришган ниҳолни секин ростлаб қўйди. Кўклаб кетармикин? Кўчатда на барг бор, на учи — дўл шарт узиб ташлаган, чўпни тупроққа суқиб қўйгандек қаққайиб турибди.

Бригадир ариқ бўйига чиқиб, нариги картага тикилди — ўша аҳвол. У ғамгин ўйга чўмди. Шу пайт кимдир унинг елкасига қўлини қўйди.

— Ҳа, Ислом ака, чатоқ бўлди, — деди бригадирга Ғанижон Маъмуров.

— Чатоқ ҳам гапми! — жавоб қилди Ислом бўлим бошқарувчисига. — Келиб-келиб катта марра белгилаган йилимиз... — унинг кўзига ёш келди, — ахир, қанча-қанча меҳнатимиз кетган бу ғўзаларга, қанча меҳримиз сингган...

Ислом ака ҳеч қачон бунчалик чуқур қайғуга тушмаган, алам билан лабини тишламаган эди. Ҳа, ғўзага чинакам меҳр қўйган кишигина шундай қайғуради. Ахир ҳар бир туп ниҳолни ундириб, ўстириш учун улар ўз меҳрларини сарфлашмаганми? Пахта фақат меҳнат билан эмас, ҳа, фақат меҳнат билан эмас, меҳр билан битади. Меҳрсиз меҳнат қилсангиз, бундай меҳнатнинг ғўзага нафи кам тегади. Зотан, ғўза пахтакорнинг азиз фарзанди, уни ... меҳри билан ардоқлаб ўстиради. Шундай экан Ислом аканинг кўзига ёш олиши табиий эди. Яганаланган, ўғитга тўйдирилган ғўза кечагина яшнаб турган эди, бугун эса...

— Қайғурманг, хафа бўлган билан иш битмайди. Қайта экамиз, етказиб оламиз, — деди совхоз директори Узоқбой бригадирнинг кўзларига тикилиб.

— Йўқ, тўртдан бир кўчат қолса ҳам буздирмайман. Орасига экамиз, кўчатлар кўп омон қолган жойда оласига экамиз. Кўндалангига трактор кирмаса кирмасинки, буздирмайман.

Директор Узоқбой Саримсоқов ҳам, бўлим бошқарувчиси Ғанижон Маъмуров ҳам унинг фикрига қўшилишди.

Ўша куни — 23 майдаги сел ва дўл Ислом Сулаймонов бригадасигагина эмас, бутун совхозга катта зарар етказди. Бир минг етти юз гектар ердаги ғўзани дўл янчиб кетди.

«Совой» миришкорлари қўни-қўшниларга ўз ёрдамларини аяшмаган, пахта етиштиришдаги тажрибаларини фақат райондаги эмас, балки областдаги, водийдаги хўжаликлар билан баҳам кўришган. Мана энди дўстлар уларга ёрдам қўлини чўзишди. Областдаги барча колхозларнинг раҳбарлари, бригадирлар совойликлар тажрибасини ўрганиш учун семинарга тўпланишганда ҳам совхозга бунчалик кўп киши келмаганди. Ҳар бир колхозда, совхозда иш қизғин бораётган ҳар бир куч, ҳар бир трактор саноқли ва қадрли бир пайтда Қўрғонтепа хўжаликлари «Совой» совхозига 7500 киши ва 160 тракторни ёрдамга юбордилар.

Унгача нима қилиш кераклиги белгилаб олинди. Совхоз раҳбарлари, мутахассислар далама-дала, пайкалма-пайкал юриб, бутунлай қайта экиш ёки орасига, оласига экиш лозим бўлган жойларни аниқлаб чиқдилар.

Ўша долзарб кунларда иш қандай ташкил этилганлигини биргина Ислом Сулаймонов бошлиқ бригада мисолида кўрсатиш мумкин. Шу бригадада 1800 киши ва 10 трактор табиий офат оқибатларини тугатиш учун жанг қилди. Ҳар бир туп ғўзанинг остини юмшатиш, дўл эзиб ташлаган кўчатларнинг ўрнини тиклаш лозим эди. Уч кун ичида етмиш беш гектар майдондаги 60х50 сантиметр схемасида жойлаштирилган кўчатларнинг орасига уруғ ташланди. Қолган майдонларда бўш қолган уяларга чигит экилди. 27 сувчи беш кун ичида 134 гектар майдонни суғориб чиқди. «Ойим» совхозидан ёрдамга келган 1800 кишидан ташқари тўртинчи бўлимдан 200 киши уч кун, еттинчи бўлимдан 200 киши бир кун ёрдам берди. Пахта учун ҳақиқий жанг бўлди ўша кунларда.

Чигит униб ер бетига чиқиши биланоқ яганалашга киришилди. Бригада аъзолари озиқлантиришни бошлаб юбордилар. Олдиндан тайёрлаб қўйилган компост ёш ниҳолларнинг икки томонига илдизига яқин қилиб солинди.

«Юбилей йилида гектаридан 40 центнердан ҳосил етиштиришга аҳд қилган эдик, Жавод Кўчиев бригадасини мусобақага чақирган эдик. Ёш ғўзаларни етказиб оламизми, кузда ер чизиб қолмаймизми?». Бригада 15 аъзосининг ҳар бири ана шу ҳақда ўйлар, орзуни рўёбга чиқариш, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг қирқ йиллик тўйига муносиб тўёна тайёрлаш учун куч-ғайратини аямай меҳнат қиларди.

Йўлдош Исоқов, Қорабой Дўсматов каби сувчилар ҳар бир эгатдан сувни жилдиратиб оқизишса, Исо Тамазов, Сервер Сейтмеров каби механизаторлар тупроқ етилиши билан ғўза қатор ораларини чуқур юмшатиб турдилар. Ҳар бир агротехника тадбирининг юқори сифатли ўтказилишига алоҳида эътибор берилди. Чунки ҳосилнинг тақдири сифатли парваришга боғлиқ бўлиб қолганди.

Мана, ўша пайкаллар. Ниҳоллар ҳозир ғуж-ғуж гул ва шоналар билан ясанган, салмоқли кўсаклардан сирға тақкан. Лекин уларнинг орасида ёш кўчатлар ҳам бор. Булар дўлдан сўнг экилган, 70 кунлик кўчатлардир. Бригада аъзоларининг миришкорлиги, маҳоратини кўз-кўз қилиб турибди бу ғўзалар. Ахир бутун тажриба ишга солинмаганда, етмиш кунлик ғўзалар текис кўсаклай бошлармиди!

— Партия ва ҳукуматимизга минг раҳмат, — дейди бригада бошлиғи Ислом Сулаймонов. — Нима зарур бўлса, етказиб берди. Минерал ўғитдан катта ёрдам қилди. Ҳа, сиз кўриб турган серҳосил ғўзалар химия шарофати билан бунёдга келди.

Бригадага 15 ишчи бириктилган. Шулардан тўрт киши ўз пўлат оти билан ғўза қатор ораларини юмшатмоқда. Олти киши эса экинга сув тараш билан банд. Қолган ишчилар эгатма-эгат юриб бегона ўтларни юлишади. Ҳозир эса ғўзани чеканка қилишяпти.

— Чеканкада ҳам жуда эҳтиёт бўлиш керак, — деди совхоз директори Узоқбой Саримсоқов бригада ишларини кўздан кечириб чиққач, — бу ишни уч марта ўтказиш керак. Ғўзанинг аҳволи шуни талаб қилиб турибди.

Директор ҳамма майдонга «шарбат» оқизиш кераклигини айтиб, парваришни 10 сентябргача сира бўшаштирмай давом эттириш зарурлигини яна бир бор таъкидлади-да, бошқа бригадага йўл олди.

Совхозда 14 та комплекс механизациялашган бригада ишламоқда. Уларнинг ҳар бири дирекциянинг диққат марказида. Пахта етиштиришга сметада белгиланганидан ортиқча маблағ сарфланмаяптими? Ғўзани ўтга олдириб қўйишмадими? Бу бригадаларнинг ишидан совхоз мутахассислари доимо хабардор бўлиб турадилар.

Узоқбой Содиқжон Охунжонов бошлиқ бригадага етиб келганда сувчилар Муҳиддин Пўлатов ва Каримжон Эгамов эндигина сув тараб бўлиб, бригада бошлиғи билан палаткада чой ичиб ўтиришарди. Ариқ хатлаб пахтазорга ўтган директорни кўрди-ю, Содиқжон ўрнидан туриб унинг ёнига келди.

— Чой ичинг, Узоқбой ака, — деб таклиф қилди бригадир.

— Раҳмат, Содиқжон. Мана шу пайкални ўтдан тозаламагунингча сенинг қўлингдан чой ичолмайман.

Содиқжон ерга қараб қизариб қолди. Пайкалда айтгудек бегона ўт ҳам йўқ эди. Ҳар 15-20 метрда бир ўт бош кўтариб чиққан. Лекин ана шу ўтлар ҳам вақтида йўқ қилиб ташланмаса уруғи кўпайиши мумкин. Бунга эса асло йўл қўйиб бўлмайди. Ҳатто уватларда ҳам бегона ўтнинг уруғлаб кўпайишига йўл қўйилмайди. Шунинг учун ҳам пахтакорларнинг иши енгил кўчади.

— Ўтларни илдизи билан юлиб ташлашни сувдан кейинга қолдирдик. Эртага эмас, индинга бирорта ҳам ўт қолмайди, — деб жавоб берди бригадир.

Ўнг томондаги пайкалда қизлар ғўзани чеканка қилишяпти. Директор улар билан саломлашдида, ғўза орасини ёриб кўсакларни санай бошлади. Мана бир туп ғўзада 13 та кўсак, 6 та гул, 12 та шона. Мана бунисида эса 9 кўсак етилибди.

— Чеканкани тезлатинг, — деб маслаҳат берди у бригада аъзоларига. — кечиктириб юборсак қилган ишимиз зое кетади.

Содиқжон бошчилик қилаётган бригада Жавод Кўчиев, Исмоил Сулаймонов тажрибаси асосида пахта етиштираётган комплекс механизациялашган бригадалардан бири. Ўтган йили бригаданинг 25 аъзоси 137 гектар майдонда пахта етиштириб, гектаридан 38,5 центнердан ҳосил кўтарган, бир центнер пахтанинг таннархини 14 сўм 20 тийинга туширган бўлса, бу йил бригаданинг 15 аъзоси гектаридан 45 центнердан ҳосил олиш, ҳар бир центнер пахтанинг таннархини 13 сўмга тушириш учун курашмоқда. Коммунистик меҳнат бригадасининг бошлиғи Содиқжон Охунжонов эса бу йил ўзи ҳам пахта териш машинаси рулини бошқаришга аҳд қилган. Бригада аъзолари 425 тонна пахтанинг 380 тоннасини машинада териб олишни планлаштириб, ҳамма майдонда ғўзани машинабоп қилиб ўстирмоқдалар. Мана, ҳозир ғўза чеканка қилиняпти. Бўйи 90—100 сантиметр келади, ҳосили эса шиғил-шиғил. Чеканка билан бир вақтда бегона ўтлар таг-томири билан юлиб ташланмоқда. Машиналар мана шундай жойда ишласинда!

Совхозда пахтакорларнинг унумли ишлашлари учун ҳамма шароит мавжуд. Сувчилар ва механизаторларга айниқса катта ғамхўрлик қилинмоқда. Ҳар бир бригаданинг сувчилари кўчма палаткалар, енгил йиғма кроватлар билан таъминланган, икки маҳал иссиқ овқат тайёрланади. Сувчилар ойига 70-80 сўм, механизаторлар эса 150 сўмга етказиб маош олмоқдалар. Совхоз дирекцияси ва партия ташкилоти таъсис этган «Шавкатли меҳнат китоби»га энг яхши кўрсаткичга эришган пахтакорлар номи ёзилади ва уларга пул мукофотлари берилади. Ҳозиргача бригадалар ва ишчилар ўртасидаги социалистик мусобақа шартларининг бажарилиши икки марта текшириб чиқилди ва мусобақа илғорларига мукофотлар берилди.

Совойликлар зўр синовдан ўтмоқдалар. Мўл ҳосил етиштириш йўлида дуч келган ҳар қандай тўсиқлар пахтакорларнинг ғайрат ва шижоатига, матонатига бардош беролмай чекинмоқда. Шу ғайрат, шу матонат туфайли дўл ва сел оқибатлари тугатилиб, бепоён пахтазорларда мўл «оқ олтин» етиштирилмоқда. Бу — совойликларнинг она-Ватанга меҳри муҳаббати, садоқати рамзидир.

Ҳ. ИБРОҲИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

МАЖБУРИЯТНИ КЎЗЛАБ

Ям-яшил пахтазор оралаб юрган сувчи дамба-дам энгашди-да, у ер-бу ердаги бегона ўтларни юлиб ташлади. Шу пайт сувчи Собиржоннинг олдига бригада бошлиғи Дўсмат ака етиб келди.

— Халилжон кечаси 80 сотих ердаги ғўзани суғорибди. Сифати ҳам яхши, — деди бригадир Собиржонга. — Сиз ҳам сифатига эътибор беринг. Бирорта пуштани ҳам сув босиб кетмасин.

Дўсмат Насриддинов сувчилар иши билан танишгач, дала шийпонига йўл олди. У яшнаётган ғўзаларга назар ташлаб бораркан ўйланиб қолди: бўлим ишчиларининг кузакда бўлган йиғилишида Дўсмат ака сўз олиб, ҳосилнинг чегараси йўқ, ҳар қандай ердан мўл ҳосил олиш мумкин, бригадамиз аъзоларининг бу йилги ютуғи шуни кўрсатиб турибдику, деган эди. Ҳозир ўша гаплари ёдига тушиб кетди. Ўтган йили худди шу вақтда ҳар туп ғўзада 5-6 кўсак бор эди. Бу йил — 6-7 та. Аммо бригада аъзоларининг мажбурияти 30 центнер эмас, ундан ҳам юқори. Демак, яна зўр бериб ишлаш, терим бошлангунга қадар ғўза парваришини тўхтатмаслик керак. Шундагина мажбуриятнинг бажарилишини қоплайдиган даражада ҳосил етиштирилади.

Дала шийпонида кекса деҳқон Абдураҳмон Идрисов дам олиб ўтирган экан.

— Ҳорманг, Абдураҳмон ака, — деди бригадир у билан саломлашиб.

— Бор бўлинг, ўғлим.

Дўсмат кўнглидаги гапларни отага бирма-бир гапириб берди.

— Тўғри ўйлабсизлар, — деди ота бригадирга. — Мен Тўйчибой билан бирга кўп далаларни айланиб чиқдим. Ҳу нариги пайкалдаги ғўзамиз сал пастроқ, — ота шийпоннинг нариги томонидаги картани кўрсатди. — Қолган ерлардаги ғўзани 1,5 марта парвариш қилсак ҳам, ана шу пайкалда экинни икки парвариш қилмасак бўлмайди.

Бригадир отахоннинг фикрига қўшилди.

Ўзбекистон бошқармасидаги «Ғанибод» совхозининг Жданов номли бўлими ишчилари хоразмлик пахтакор Искандар Юсуповнинг мақоласини ўқиб чиққач, ғўза парваришини кучайтириш, янада фидокорона меҳнат билан ҳосилга ҳосил қўшиш учун қилинадиган ишларни конкрет белгилаб олдилар. Дўсмат Насриддинов, Йўлдош Тўхташев, Аҳрор Эргашев, Ҳоринбой Машрабов ва Шаҳобиддин Фозилов ўртоқлар бошлиқ бригадаларда ғўза парвариши сира бўшаштирилмай давом эттирилмоқда. Бу бригадаларда чеканка тугалланди. Ғўзани суғориш, қатор ораларини юмшатиш ва мўл ҳосил етиштиришга қаратилган бошқа тадбирлар ўз вақтида сифатли амалга оширилмоқда.

Р. ҲАСАНОВ.

СУҒОРИЛАДИГАН ЕРЛАРДА МАККАЖЎХОРИ МАЙДОНЛАРИНИ КЕНГАЙТИРИШ ГЎШТ ЕТИШТИРИШНИ КЎПАЙТИРИШ УЧУН КАТТА ИМКОНИЯТЛАР БЕРАДИ

(Боши иккинчи бетда)

Сизни, ўртоқ Албегов, шунингдек колхоз раисини, партия, комсомол ташкилотларини, барча колхозчиларни маккажўхори етиштиришда эришган жуда катта ютуқларингиз билан яна бир марта табриклайман. Маккажўхори етиштириш учун, бинобарин эса гўшт ва сут етиштириш учун сувли ерларни қанча кенгайтира олишингларни бир ўйлаб кўринглар, ҳисоблаб чиқинглар-да, ўз мўлжалларингизни менга ёзиб юборинглар, хатингларни Марказий Комитетнинг Пленумигача олиб, ундан ўз докладимда фойдалана оладиган бўлай.

Модомики, чорва моллар озуқаси учун маккажўхори етиштириш кенг миқёсларда авж олдирилар экан, биз илғор тажрибани ва, даставвал, «Хумалаг» колхозининг тажрибасини ишлаб чиқаришга жорий қилишнинг таъсирчан шаклларини топмоғимиз керак. Мен ўртоқ Албегов билан энди учрашаётганим йўқ. Бир неча йил муқаддам Ростов-Дондаги кенгашда ажойиб маккажўхори сўталарини намойиш қилгани, гектар бошига 90 центнер дон ҳосили олдим, деб гапиргани эсимда. Кейин мен ўртоқ Албеговнинг тажрибасини неча марталаб тилга олган эдим, мана энди унинг экинларини кўрганимиздан сўнг, унинг тажрибасини жорий этиш тўғрисида қилган ташвиқотларим беҳуда эмаслигини билдим. Эҳтимол, Албегов, Любовь Ли ва бошқа ўртоқлар сингари миришкорлар ҳузурида суғориладиган маккажўхори етиштириш мактаблари ташкил этсак, яхши бўлар. Масалан, шундай мактаблар кубанлик механизатор ўртоқ Первицкийнинг жуда оз меҳнат сарфлаб, маккажўхори етиштириш соҳасидаги тажрибасини ўрганиб олишга ёрдам берди. Сувли ерларда хўжаликни муваффақиятли бошқармоқ учун зўр санъатга эга бўлиш керак, бинобарин, биз шундай санъатни колхозчиларга, совхозларнинг ишчиларига, механизаторлар ва мутахассисларга ҳозирданоқ ўргатишимиз лозим.

Мана шу гапларнинг ҳаммасини сизларга айтмоқчи эдим. Менга баъзи ўртоқлар: балки шу материалларнинг барини эълон қилиб юришнинг, Марказий Комитет Пленумидаги докладда гапириладиган фикрларни олдиндан айтиб қўйишнинг ҳожати йўқдир, дейишди. Дарҳақиқат, илгари бизда шундай тартиб бор эди, яъни Марказий Комитет Пленумларини чақириш тўғрисидаги таклифларгина эмас, Пленум материалларининг ўзи ҳам қаттиқ сир сақланар эди. Пленумдаги докладда ва нутқларда нималар ҳақида гапирилганини гоҳо, ҳатто коммунистлар ҳам билишмас эди. Энди аҳвол бошқача. Биз ишнинг ленинча услубига қайтдик, Ленин нима деб таълим берган бўлса, шуни қиляпмиз. Ленин эса ҳатто мураккаб ва оғир шароитларда ҳам ҳамиша партия ва халқни Марказий Комитет Пленумларининг қарорлари билан таништиришга интилар, Марказий Комитет ўз Пленумида қайси масалани қай тахлитда ҳал қилганини сўзлаб бериш учун шахсан ўзи корхоналардаги ишчилар ҳузурига, деҳқонлар ҳузурига бориб турар эди. Шундай қилгани ҳам тўғри эди. Партия халққа, ишчилар синфига, совет деҳқонларига, интеллигенцияга таянгани тақдирдагина кучлидир.

Хўш, Марказий Комитет Президиуми Пленум чақириб, ишлаб чиқаришни чуқур ихтисослаштириш тўғрисидаги ихтисослаштирилган ишлаб чиқаришни бошқариш ҳақидаги докладни муҳокама қилишга қарор берганлигини сир сақлаб юришимизнинг нима ҳожати бор. Бунинг устига Марказий Комитет Пленумида гаплашиб олинадиган таклифларни қандайдир сир сақлаб юриш ақлга тўғри келмайдиган иш. Мен колхоз ва совхозларнинг тажрибаси билан танишиб, ана шу таклифларнинг ҳаётийлигига ишонч ҳосил қиляпман. Шу гапларни ҳозир айтиб қўймасак, кўп вақтни қўлдан бой бериб қўямиз. Кейин шундай бўладики, Пленум ана шу таклифларга қўшилиб, зарур қарорни қабул қилади-ю, сизлар эса: жуда соз, муҳим қарорни қабул қилибсиз, лекин шуни илгарироқ айтиб қўйганингизда яхшироқ бўлур эди, келгуси йилдаёқ бирон иш қилган бўлур эдик, дейишинглар мумкин.

Мана шунинг учун ҳам мен буни олдиндан айтиб қўйяпман. Пленум ноябрь ойида бўлади, мен эса сизлар билан маслаҳатлашиб олиш ва сизларга маслаҳат бериш учун ҳузурингизга август ойида келдим. Шунда сизлар ҳамма нарсани ўйлаб кўриб, келгуси йил учун ҳисоб-китобингизни тўғрилаб олишингиз, планингизни тузиб олишингиз мумкин, вақтингиз бекор ўтмайди, балки, ҳатто Пленумгача ҳам баъзи ишларни қилиб қўйишга улгурасиз. Энди ҳамма гапни Пленумда айтди-ю, колхозга келганида индамаган эди, гапириб бергиси келмаган эди, деб мендан гина қилиб юрмайсиз. Лекин энди менинг ҳам сизларга нисбатан алоҳида даъволарим бўлади. Агар мумкин бўлган ишни қилмасанглар, мен ҳам шуни айтаманки, ийе, Марказий Комитет Пленумида айтиладиган ҳамма гапни сизларга олдиндан билдириб қўйсам ҳам нега шу алпозда ишладинглар, фурсатни бой бериб қўйибсизлар, ўз имкониятларингиздан тўлиқ фойдаланмабсизлар деймағ.

Х. А. Албегов. Фурсатни бой бермаслик учун ҳамма чорани кўрамиз. Никита Сергеевич. Колхозчилар ҳамма нарсани ўйлаб кўришади, ҳисоблаб чиқишади, муҳокама қилиб, ўз планларини Сизга маълум қилишади. Энг муҳими эса, суғориладиган ерларга маккажўхорини кўпроқ экиш, мўл ҳосил етиштириб, давлатга кўпроқ гўшт ва сут бериш учун ҳамма чораларни кўришдир.

Н. С. Хрушчев. Сизга ўхшаш одамларнинг фурсатни бой бермасликларига ишонаман, истагим шуки, колхозингиз суғориладиган ерларда маккажўхори етиштираётган кишиларнинг ҳаммасига, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни кўпайтириш йўлларини излаётган кишиларнинг ҳаммасига бундан буён ҳам яхши ўрнак бўлаверсин. Сизга янги ютуқлар тилайман, минг-минглаб издошларингиз бўлсин, улар ҳам умумхалқ бойлигимиз жамғармасига сиз каби ҳисса қўша берсинлар.

Янгийўл районидаги Охунбобоев номли колхознинг бригада бошлиғи, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган механизатор Турсуной Раимова бригада аъзолари билан маслаҳатлашиб, бу йил гектаридан 45 центнердан пахта етиштирамиз, деб ваъда берган. Агротехника тадбирларининг сифатли амалга оширилиши туфайли ҳар туп ғўза шиғил кўсакламоқда. Суратда: ўртоқ Т. Раимова бригада аъзолари билан суҳбатлашмоқда.
Қ. Розиқов фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ШАҲАРЛИКЛАР, СИЗЛАР УЧУН

Яқинда «Совет Ўзбекистони» газетасининг Совет қурилиши бўлими ҳузуридаги штатсиз кенгаш ходимлари Тошкент шаҳридаги савдо ва маданий хизмат кўрсатиш корхоналари вакиллари билан учрашдилар. Учрашувда Тошкент шаҳар савдо ходимларидан бир неча киши қатнашди. Улар аҳолига савдо ва маданий хизматни янада яхшилаш ҳамда спиртсиз ичимликлар ишлаб чиқаришни кўпайтиришнинг янги имконият ва резервлари ҳақида қизғин фикр олишдилар.

СССР Олий Совети IV сессиясининг тарихий қарорлари меҳнаткашларнинг турмуши ва маиший шароитларини яхшилаш борасида амалга оширилаётган ленинча ғамхўрликнинг ажойиб намунасидир. Сессиядан кейин ўтган қисқа давр ичида бутун совет халқи қатори савдо ходимлари ҳам меҳнатда катта ютуқларга эришдилар. Буни Тошкент шаҳридаги савдо ва маиший хизмат корхоналари фаолиятида ҳам кўриш мумкин.

Тошкентда лимонад, минерал сув ва мороженое билан савдо қилувчи яхши жиҳозланган бир неча павильонлар қурилди. «Победа», Пушкин номли, Горький номли, Киров номли маданият ва истироҳат боғларида, Революция скверида, Собир Раҳимов номли кинотеатр ёнида, Жуковская кўчасида ва бошқа жойларда қурилган мороженое павильонлари меҳнаткашларга хизмат кўрсатмоқда. Уларда савдо ва маданий хизматнинг янги формаларидан кенг фойдаланилмоқда. Революция скверидаги «Снежок» павильонида мороженоелар билан бирга сефон идишларда газ ва минерал сув, газлаштирилган лимонад сотилмоқда. Бу ҳам арзон, ҳам қулай.

«Снежок» типидаги павильонлар сони тобора кўпаймоқда.

Ҳозир шаҳарда газ сув ва лимонад билан савдо қилувчи мингдан ортиқ дўконлар ишлаб турибди. 60 га яқин жойда янги пунктлар очилмоқда. Бундан ташқари 200 дан ортиқ газ сув автоматлари ишлаётир. Буларда савдо қилиш ҳам қулай, ҳам тежамли. Шунинг учун ҳам 1965 йилда автоматлар сони камида 500-600 тага етказилади.

«Октябрь Революцияси» заводи, Уйсозлик комбинати, панорама кинотеатри қурилишида ташкил этилган савдо тармоқлари намунали ишламоқда. Лекин бу тадбирлар аҳолининг ўсиб бораётган талабларини ҳали тўла қондиролмайди.

Тошкент мороженое ишлаб чиқариш бўйича Иттифоқда учинчи ўринда туради. Ҳозир Тошкент «Хладокомбинат»и бир кеча-кундузда 25 тоннага яқин мороженое ишлаб чиқармоқда. Бу шу куннинг талабини қондира олмайди, албатта. Айниқса, мороженоеларнинг тури кам. Ширин шакар мевалар кони Ўзбекистонда мевали мороженое тайёрлаш қониқарсиз.

Шаҳарда мороженое ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва унинг турларини ошириш учун аввало «Хладокомбинат»нинг қувватини ошириш зарур. Бунинг учун эса корхонани янги асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш керак. Комбинат коллективи янги резервларни изламоқда. Улар корхонани кенгайтирмай, реконструкция қилиш билан унинг қувватини бир кеча-кундузда 40 тоннагача маҳсулот ишлаб чиқаришга эришиш мумкинлигини исботладилар. Ҳатто бунинг проекти ҳам тайёр бўлди. Лекин Ўзбекистон давлат банки раҳбарлари бу ишга зарур бўлган маблағни ажратишчи бир неча ойлардан бери пайсалга солиб келдилар.

3-пиво заводи ҳозир тўла қувват билан ишламоқда. Бу ерда кунига 110 минг шиша минерал сув ишлаб чиқарилмоқда. Завод коллективи республика юбилейи шарафига бошланган социалистик мусобақага қўшилиб, лимонад, квас, сироп ва бошқа спиртсиз ичимлик ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун курашмоқда. Тўғри, завод бир меъёрда ишлаётир. Лекин ёз ойларида бу ичимликка талаб ортади. Қишда аксинча. Буни назарда тутган завод коллективи қишда ҳам тўла қувват билан ишлаб, запас тайёрлаб қўйишни таклиф этди. Бунинг учун айрим тадбирларни, чунончи, оддий ўралар кавлаш керак. Лекин бу таклиф ҳам кўпдан буён маблағ ва жой йўқлиги туфайли амалга ошмаётир. Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги бу корхоналарга яқиндан ёрдам кўрсатиши лозим.

Савдо ташкилотлари ва саноат ходимлари ўртасида мустаҳкам ҳамкорлик бўлмаса, маданий хизматни муваффақиятли олиб бориш мумкин эмас. Масалан, спиртсиз ичимликлар заводлари ёз ойлари тўла қувват билан ишлайди. Ана шу пайтда углекислота ишлаб чиқарувчи заводлар одатда ремонтда бўлади. Натижада углекислота танқислиги сезилиб қолади. Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгаши бу масала билан қизиқмаётир. Шунингдек квас, пиво ташиш учун зарур бўлган идишлар ишлаб чиқарилмаётир. Спиртсиз ичимликлар ҳамон эски, кичик идишларда ташилмоқда. Натижада маҳсулотнинг сифати бузилаётир. Масалан, 3-пиво заводида маҳсулотни идишларга солиш иши механизациялаштирилмаганлиги натижасида 500-600 шиша ичимлик нобуд бўлмоқда. Бошқа заводларда ҳам аҳвол ана шундай.

Кўпгина жойларда газ сув автоматлари ўрнатилмаган. Чунки водопровод сувининг босими бунга имкон бермаётир. Бу ишда Водоканал тресте коллективи савдо ходимларига яқиндан ёрдам бериши керак.

Район савдо бўлимлари савдо дўконларини бир жойга тўплаб қўймоқдалар. Баъзи серқатнов жойлар эса уларнинг эътиборидан четда қолмоқда. Масалан, Чорсу майдонида 4 та арава ўрнатилган. Бир неча сув будкалари ишлаб турибди. Четкароқ жойларда эса биронта газ сув будкаси йўқ.

Савдо ва озиқ-овқат корхоналари ходимлари ўзаро ҳамкорликни, тажриба алмашишни кучайтириб, меҳнаткашларга маданий хизматни янада яхшилашга эришишлари лозим.

Н. ЕҚУБОВ.

ТАРАДДУД

Наманагандаги 2-пахта заводи Андижон пахта тайёрлаш трестининг ўтган йилги «оқ олтин» ҳосилини қайта ишлашни тугаллаган сўнгги корхонасидир.

Ўтган мавсум андижонлик пахта тозаловчилар учун алоҳида самарали бўлди. Улар рекордли миқдорда — саккиз минг тоннадан кўпроқ пахта ҳосилини қайта ишладилар. Трестнинг ҳамма корхоналари маҳсулот таннархини анча камайтирди, бу қарийб ярим миллион сўм маблағни тежаб қолиш имконини берди. Ҳозир областнинг бутун ўн олтита пахта заводи янги пахта ҳосилини қабул қилиш учун тайёргарлик кўрмоқда. (ЎзТАГ).

ТУРМУШ ГИГИЕНАСИ УНИВЕРСИТЕТИ

Охунбобоев ишлаб чиқариш бошқармасидаги Карл Маркс номли колхозда турмуш гигиенаси университети очилди. Университет махсус бинода жойлашган, унинг хоналари замонавий уй жиҳозлари билан безатилган.

Университетда колхоз медиклари, педагоглари, турли касбдаги мутахассислар лекция ўқийдилар. Улар ёш меҳнаткаш аёлларни ҳовли ва уй-жой хоналарини қандай йиғиштириш, мебеллар, ошхона асбобларини жойлаштириш, овқатланиш ва болаларни парвариш қилишга, болаларни гигиена талабларига риоя қилишга ўргатадилар.

Аёллар учун тематик кечалар ўтказилмоқда, илмий оммабоп кинофильмлар намойиш қилинмоқда. Яқинда гигиена университетини дастлабки тингловчи хотин-қизлар битириб чиқди. (ЎзТАГ).

ЧЕТ ЭЛ ОЛИМЛАРИ ЎЗБЕКИСТОНДА

Антропологлар ва этнографлар VII Халқаро конгресси қатнашчиларининг катта бир группаси 10 августда кечқурун Тошкентга келди. Меҳмонлар орасида турли мамлакатларнинг атоқли олимлари бор.

Чет эл олимлари Ўзбекистонда бир неча кун бўладилар. Улар республиканинг ҳаёти билан танишадилар, саноат корхоналари, колхоз ва совхозларни бориб кўрадилар, ўзларининг ўзбек коллегалари билан учрашадилар. (ЎзТАГ).

МАДАНИЙ ТУРМУШ КЎРКИ

ЎҚУВЧИЛАР МИННАТДОР

Охунбобоев номли колхоз аъзолари ўз қишлоқларини посёлка типида қайта қурмоқдалар. Кейинги йиллардагина бу ерда ўндан ортиқ жамоат биноси ва кўплаб уй-жойлар қурилиб, фойдаланишга топширилди. Правление ва партия комитети мактаб, маориф ишини яхшилашга катта аҳамият бераётир. Навоий номли 11 йиллик мактаб учун янги бино қуриб битказилди. Шота Руставели номли 11 йиллик мактаб биноси қурилишига 200 минг сўм маблағ ажратилди. Ўқувчи ва ўқитувчилар бундай ғамхўрликдан чексиз миннатдордирлар.

КИЧКИНТОЙЛАР УЧУН

Колхозининг марказий участкасида 80 ўринли болалар боғча биноси қад кўтарди. Ҳозир хўжаликда ўнга яқин болалар муассасалари ишлаб турибди. Ўз фарзандларидан кўнгли тинчиган ота-оналар қишлоқ хўжалик ишларида фаол қатнашмоқдалар.

ШИНАМ УЙЛАР

Колхозлараро қурилиш идораси ва колхоз қурувчилари шу йилнинг ўтган ойларидагина 153 хўжаликка янги уй-жой қуриб бердилар. Етти йилликнинг олти йилида 1200 хўжалик шинам уйларга кўчиб кирди. Ҳар йили қурилиш ва ободончилик ишларига 300-350 минг сўм маблағ сарфланяпти.

РАВОН ЙЎЛЛАР

Колхоз посёлкасида анчагина янги планли йўллар, хиёбонлар чиқарилиб асфальтланяпти. Шу кунга қадар 5 километрдан зиёд масофадаги йўлга асфальт ётқизилди. Йил охирига қадар яна 10 километр йўл асфальтланади.

ЧОРВАДОРЛАРГА ҒАМХЎРЛИК

Колхозининг чорва моллари Қизилжар массивида боқилади. Массивда чўпонлар учун элликдан ортиқ янги уйлар қурилди, турли маданият ўчоқлари ташкил қилинди. Чорвадорлар ва уларнинг оила-аъзолари клубда кинофильмлар томоша қилмоқдалар, концертлар кўрмоқдалар. Чорва қишловига тайёргарлик кетаётган шу кунларда чорвадорлар ва уларнинг оила-аъзолари қиш учун иссиқ кийим-кечак, пойафзал билан таъминланди. Савдо дўконларига озиқ-овқат ва саноат моллари мунтазам келтирилмоқда.

Колхозчилар пахта, ғалла, чорва маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш билан турмуш маданиятини янада юксалтириш учун курашмоқдалар.

М. НАЗАРОВ,
С. ИБРОҲИМОВ.
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.
Янгиариқ райони.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ДА БОСИЛГАНДАН КЕЙИН

«ҲИСОР ҚЎЙЛАРИ ҚАНИ?»

«Совет Ўзбекистони» газетасининг 1964 йил 10 июль сонида «Ҳисор қўйлари қани?» сарлавҳали танқидий мақола босилди. Шу муносабат билан Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлигидан қуйидаги мазмунда жавоб олинди.

Министрлик коллегиясида Сурхондарё областидаги «Бойсун» ҳисор қўйлари давлат наслчилик заводининг директори ўртоқ Бўриевнинг ҳисоби эшитилди. Коллегия қайд қилдики, «Бойсун» заводи юқори маҳсулли ҳисор қўйлари етиштириш юзасидан белгиланган топшириқни бажармади, ҳисор зонасидаги хўжаликлар учун наслли қўйлар етказиб бериш планини адо этмади. Давлат наслчилик заводи 1962 йилдан буён бошқа хўжаликларга наслли қўчқорлар етказиб беришда ҳам қарздор бўлиб қолаётир.

Чорвачилик илмий текшириш институти ҳисор қўйларнинг кўп гўшт, ёғ, жун берадиган зотини яратиш соҳасида иш олиб бораётир. Бироқ ҳозирча кўзга кўринарли натижага эришилгани йўқ.

Коллегия ҳисор қўйларини кўпайтириш, маҳсулдорлигини оширишга қаратилган қарор қабул қилди, шу муносабат билан министрлик бўйича махсус буйруқ чиқарилди. Шунингдек, давлат наслчилик заводи ва ҳисор зонасида ҳисори қўйларни кўпайтиришга қаратилган тадбирлар белгиланди. Бу йил ҳисор зонасидаги колхозларга қарашли қўйчилик фермалари заминида янги ихтисослаштирилган совхозлар ташкил қилиняпти. Бу ҳисор қўйларни кўпайтириш, маҳсулдорлигини оширишга ёрдам беради.

ДИЛРАБО КУЙ ВА ҚЎШИҚЛАР

— Фарғонага, унинг қалби қўшиққа ҳамоҳанг кишилари даргоҳига марҳамат!

«Санъат поезди»га уюшган 250 санъаткорни фарғоналиклар ана шундай қувонч билан кутиб олдилар. Улар бир ҳафта давомида Фарғонанинг Қўқон ва Марғилон, Қувасой шаҳарларида, Олтиариқ, Ленинград, Қува районларида, колхоз ва совхозларида, саноат корхоналарида бўлдилар. Санъаткорлар минг-минглаб томошабинлар ўртасида санъат борасида эришган ютуқлари ҳақида ҳисоб бердилар. Айниқса Узбекистон ССР халқ артисти Комилжон Отаниёзов бошлиқ Хоразм ансамбли, Меҳрихон Абдуллаева бошлиқ дуторчи хотин-қизлар ижро этган қўшиқ, куй, рақслар томошабинларга жуда манзур бўлди. Якунловчи концертда Фарғона шаҳар ижроия комитетининг раиси И. Усмонхўжаев водийнинг меҳнат аҳли ва шаҳар меҳнаткашлари номидан барча санъаткорларни қизғин табриклади. Санъаткорлар номидан сўзга чиққан «Музикали поезд» бадиий раҳбари Т. Жумаев қизғин кутиб олганлари учун Фарғона меҳнаткашларига ташаккур изҳор этди.

Санъаткорларнинг концертларини, томошаларини 142 минг киши ҳузур қилиб кўрди.

А. НАБИХУЖАЕВ,
«Совет Узбекистони» мухбири.

ЕР КУРРАСИНИНГ АҲОЛИСИ

Бутун ер куррасида қанча халқлар яшайди? Бу саволга этнографларнинг жавоб бериши унча осон эмас. Бунга биринчи сабаб ер шарининг ҳамма бурчаклари ҳали яхши ўрганиб чиқилмагани бўлса, иккинчи томондан «халқ» деган тушунчанинг ҳозиргача тўлатўкис шаклланмаганидир. Тўғри-да, масалан, Янги Гвинеяда Папуаслар яшайди. Ҳалигача бу оролнинг кўпгина районларига бирорта қидирувчи қадам босмаган бўлса, бу оролнинг аҳолисини қандай қилиб ҳисобга олиш мумкин!

Совет этнографлари «Дунё халқлари», «Дунё халқлари харитаси» каби серияли китобларни тайёрлаш устида ишлаганларида жуда кўп фактларни тўплашга мажбур бўлдилар. Шундан маълумки, ҳозир ер куррасида 2 мингдан ошиқ ҳар хил халқлар яшамоқда. Уларнинг мамлакатлар бўйича тарқалишида, жойлашишида маълум бир қонуният бор.

Европада жойлашган халқлар миллатга бўлиниш жараёнини аллақачонлар бошларидан кечирганлар. Кўп мамлакатларда асосан бир хилдаги миллатлар жойлашган. Уларнинг сони миллион рақамлари билан ҳисобланади. Бунинг аксича, Осиё, Африка ва Америкадаги иқтисодий жиҳатдан қолоқ, маданий жиҳатдан унча ривожланмаган жойларда халқларнинг сони оз. Бу районларда ҳатто қабилалар ҳам бор. Хорижий Европада ҳаммаси бўлиб 50 дан ошиқ халқ яшайди. Уларнинг ичида энг кўпи—немислар (қарийб 75 миллион киши), италянлар (50 миллион) ва инглизлар (43 миллион)дир. Бизнинг мамлакатимизда қарийб 100 хил халқ яшайди. Улардан энг кўпи—руслар (120 миллион киши), украинлар (қарийб 39 миллион), белоруслар (8 миллион)ва ўзбеклар (6 миллион)дир.

Хорижий Осиё мамлакатларида 800 дан ортиқ халқ яшайди. Фақат Индонезиянинг ўзидагина 150 дан ортиқ турдаги халқ яшайди. Бу халқларнинг кўплари ҳозир ягона—индонезия миллатига айланиб бормоқда.

Шимолий ва Жанубий Америкада 300 дан ошиқ халқ бор. Бразилиянинг тропик ўрмонларида 100 дан ошиқ индеец қабилалари истиқомат қилаётганлиги аниқланди. Бу қабилаларнинг ҳар бирини алоҳида-алоҳида халқ ҳисоблаш мумкин.

Австралия ва Океанияда кўп сонли қабилаларни ҳисобга олмаганда ҳам 200 дан ортиқ халқ яшайди.

Антрополог ва этнографларнинг яқинда очиладиган VII Халқаро конгрессида дунё халқларининг состави ва уларнинг характеристикасига катта ўрин берилиши керак. Лекин конгресснинг асосий мақсади — ер куррасидаги ҳамма кишиларнинг, улар қайси миллат, қайси динга мансуб эканликларидан, терилари оқми ё қоралигидан қатъи назар ер юзи халқлари бир-бирига яқин эканликларини таъкидлашдир.

В. КОЗЛОВ,
тарих фанлари кандидати.

УЗУМ ҒАРҚ ПИШДИ.
И. Глауберзон фотоэтюди.

КИПРГА—ТИНЧЛИК!

ХАВФСИЗЛИК КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ

НЬЮ-ЙОРК, 10 август. (ТАСС). Кеча танаффусдан кейин Хавфсизлик Кенгашининг Кипрдаги аҳволни муҳокама қилишга бағишланган мажлиси яна бошланди. Кипр вакили Россидес бундай деди: Менинг ҳукуматимнинг фикрича, АҚШ ва Англия таклиф этган резолюция лойиҳаси қониқарли эмас, чунки бу лойиҳага тузатишлар киритилишига қарамай, агрессияни қораламайди.

Кипр вакили резолюция лоақал Хавфсизлик Кенгашининг 1964 йил 4 мартда қабул қилинган резолюциясига асосланиши керак, деб талаб қилди. Хавфсизлик Кенгашининг ана шу резолюциясида Кипрнинг яхлитлиги ва мустақиллигини таъминлаш тўғрисида гапирилган эди. Россидес аҳоли яшайдиган пунктларни бомбардимон қилиш давом этаётганлигини ва Туркия самолётлари Пахемос қишлоғидаги яна бир госпитални бомбардимон қилганликларини ҳам хабар қилди. АҚШ делегати Стивенсон резолюция лойиҳасининг ҳамавторлари Хавфсизлик Кенгашининг шу йил қабул қилган резолюциясидаги гапларни ўз лойиҳаларига киритишга тайёр эканликларини Хавфсизлик Кенгашига маълум қилди.

Шундан кейин резолюция лойиҳаси овозга қўйилди ва 9 овоз билан қабул қилинди. СССР ва Чехословакия вакиллари овоз бериш вақтида бетараф қолдилар. Резолюция гарчи Кипрга қарши уруш ҳаракатларини дарҳол тўхтатишга даъват этса ҳам (Кипр делегацияси каби совет делегацияси ҳам худди шуни талаб қилган эди ва талаб қилмоқда) резолюциянинг бошқа қисмларида агрессор билан ҳужум қурбонини бир ўринга қўйишга ҳаракат қилинади.

Хавфсизлик Кенгашининг раиси мажлис тўхтатилганлигини ва Хавфсизлик Кенгаши ҳар бир аъзосининг ёки манфаатдор бўлган ҳар бир томоннинг талаби билан истаган вақтда яна ўтказилиши мумкин эканлигини эълон қилди.

КИПРДАН ҚЎЛИНГНИ ТОРТ!

Тинчликни ҳимоя қилиш совет комитети Никозияга, Умум Кипр тинчлик кенгашига телеграмма юборди. Телеграммада бундай дейилади:

Туркия ҳарбийларининг Кипр Республикасига ҳужум қилганлиги ҳақидаги хабарларни совет тинчлик тарафдорлари чуқур ташвиш ва ғазаб билан қарши олдилар. Совет кишилари Кипр халқининг суверен ҳуқуқларини поймол қиладиган ва Шарқий Урта денгизда хатарли кескинлик ўчоғини вужудга келтирадиган бу агрессив ҳаракатни қатъиян қоралайдилар.

Туркия авиациясининг Кипрдаги тинч шаҳар ва қишлоқларга ваҳшиёна ҳужумлари НАТОнинг Кипр Республикасини мустақилликдан маҳрум қилиш мақсадидаги босқинчилик планлари билан чамбарчас боғланганлиги эндиликда аёндир.

Совет тинчлик тарафдорлари Кипрнинг эркисевар аҳолисига қизғин хайрихоҳликларини изҳор қилганлари ҳолда, Кипрга қарши босқинчилик ҳаракатлари дарҳол тўхтатилишини, барча чет эл қўшинларининг оролдан олиб чиқиб кетилишини, кипрликлар ва уларнинг ҳукуматининг ўз ишларини чет эллар аралашмагани ҳолда, ўзлари ҳал этишдан иборат ажралмас ҳуқуки таъминланишини талаб қиладилар.

Кипрликлар учун оғир бўлган ана шу пайтда совет тинчлик тарафдорлари қатъий равишда айтадиларки:

Оролдаги қон тўкишларга хотима берилиши лозим, тинчлик ва осойишталик тикланиши лозим!

Кипрдан қўлингни торт!

(ТАСС).

ҲАВО МАСОФАЛАРИГА ЯНА БОСТИРИБ КИРИЛДИ

ХАНОЙ, 10 август. (ТАСС). Вьетнам информация агентлигининг хабар беришича, Вьетнам халқ армияси олий қўмондонлигининг алоқа миссияси Вьетнамда кузатиш ва контроль қилиш Халқаро комиссиясига хат юбориб, Америка самолётлари Вьетнам Демократик Республикасининг ҳаво масофаларига яна бостириб кирганлигини маълум қилган.

Хатда айтилишича, 9 августда Американинг иккита разведкачи самолёти Ханойдан шарқи-жанубдаги вилоятлар устидан бир неча марта учиб ўтди.

6-ФЛОТ КИПРГА БОРМОҚДА

НЬЮ-ЙОРК, 10 август. ТАСС). Фавқулодда буйруққа мувофиқ, Америка 6-флотининг авианос оператив группаси кеча кечқурун Неаполдан чиқиб кетди ва афтидан, Кипр томонга йўл олган бўлса керак, деб хабар беради ЮПИ агентлиги.

Бугун 6-флот флагмани «Спрингфилд» крейсери бу группага қўшилди. Оператив группага «Франклин Делано Рузвельт» авианоси, «Бостон» крейсери ва бошқа кемалар ҳам киради.

А. И. МИКОЯН ВАРШАВАГА КЕЛДИ

ВАРШАВА, 10 август. (ТАСС). Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси Давлат кенгашининг Раиси, Халқ бирлиги фронти Умум Польша комитетининг раиси Александр Завадскийни дафн этиш маросимида қатнашиш учун КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. И. Микоян бошчилигидаги совет ҳукумат делегацияси бутун кундузи Варшавага келди.

БМТ БИНОСИ ОЛДИДА НАМОЙИШ

НЬЮ-ЙОРК, 10 август. (ТАСС). Туркиянинг Кипрни бомбардимон қилишга қарши кеча БМТ штаб-квартирасининг биноси олдида бўлиб ўтган норозилик намойишида 500 дан ортиқ киши қатнашди. Намойиш қатнашчилари орасида «Кипрнинг ўз тақдирини ўзи белгилаши учун кураш Америка комитети»нинг ҳамда «Греция—Америка жамиятлари уюшмаси»нинг аъзолари бор эди. Намойишчилар: «Англия, туркларни қуроллантиришни тўхтат!», «Туркия бутун дунёда тинчликка таҳдид солмоқда!» ва «Кипр кипрликларники!» деган сўзлар ёзилган плакатларни кўтариб келдилар.

НАТО вакилининг айтганлари

ПАРИЖ, 10 август. (ТАСС). Туркия «миллий манфаатлар йўлида» фойдаланиш учун ўз ҳарбий-ҳаво кучларининг баъзи бўлинмаларини НАТО қарамоғидан вақтинча чақириб олишини НАТОга маълум қилди, деди бугун Европадаги НАТО штаб-квартирасининг вакили.

Греция ташқи ишлар министрининг баёноти

АФИНА, 10 август. (ТАСС). Греция ташқи ишлар министри Костопулос Туркиянинг иккита ҳарбий самолёти бугун эрталаб Кипрнинг Хрисоху районидаги аҳоли яшайдиган Полис пунктини ўққа тутганлигини хабар қилди.

Костопулос Туркия элчиси Илкинни изоҳ бериш учун ўз ҳузурига чақирди.

Костопулос бугун эрталаб турклар аҳоли яшайдиган Кокина пунктида кипрлик грекларнинг позицияларини миномётлардан ўққа тутганликларини ҳам хабар қилди. Костопулос турклар уруш ҳаракатларини яна бошлаб юборганлари тақдирда Кипр ҳукумати оролни мудофаа қилиш учун зарур чораларни кўрмасдан қололмайди, деб Туркия элчисини огоҳлантирди.

Шу муносабат билан Греция ҳукуматининг вакили айтдики, Греция турклар агрессия қилган тақдирда мудофаа чоралари кўришга буйруқ беражаги тўғрисидаги ўз сўзини бажаради.

Кеча республикамизда

КИНО ХИЗМАТИ ЯХШИЛАНМОҚДА

Фарғоналик мухбир Муҳиддин Йўлдошевнинг хабар қилишича, Ленинград ишлаб чиқариш бошқармасидаги колхозларда 40 та доимий киноустановка ишлаб турибди. Шу йилнинг ўзидаёқ Ленин номли, Калинин номли, Киров номли, Карл Маркс номли, «Победа», «Коммуна» колхозларида янги кинотеатр бинолари қурилиб, фойдаланишга топширилган.

СПОРТ МУСОБАҚАЛАРИ

Шофрикон район спорт жамияти физкультурачилари спортнинг турли соҳалари бўйича мусобақаларни қизитиб юбордилар,—дейди бухоролик мухбир Ф. Ҳамроев.—кеча область волейболчиларининг мусобақалари мана шу районда ўтказилди. Шофрикон ва Томди волейболчиларининг мусобақаси 3:0 ҳисобида тамом бўлиб, шофриконликлар область чемпиони номини олдилар. Вобкент қишлоғида классик кураш бўйича мусобақалар бошланди. Мусобақа натижасида вобкентликлар биринчи, ғиждувонликлар иккинчи ва қоракўллик спортчилар учинчи ўринни олдилар.

СОВХОЗ ҲАҚИДА ФИЛЬМ

Узбекистон телестудияси, деб хабар қилади Е. Годовиков, Мирзачўл массивида ташкил қилинган Герман Титов номли совхоз ҳақидаги ҳужжатли фильмни тугаллаш олдида турибди. Фильм асосида Мирзачўлдаги хўжаликларнинг юқори ҳосил олиш темаси ётади.

ҚУТУРГАН—ПРЕЗИДЕНТЛИККА НОМЗОД

ХАЛҚАРО ТЕМАДА

Шу йил 3 ноябрда Америка Қўшма Штатларида сайлов бўлади. Унда президент, президент ўринбосари, 37 сенатор, 25 губернатор ва бошқа кўп сонли мансабдор шахслар янги лавозимларга сайланадилар. Шу кечакундузда АҚШда сайлов олди кураши қизиб кетди. Июлнинг ўрталарида республикачилар партиясининг съезди бўлиб ўтди. Унда сайлов программаси қабул қилинди. 24 августда демократик партия съезди очилади. Бир-биридан жуда кам фарқ қиладиган демократик ва республикачилар партиялари бир-бирларини қораламоқда. Уларнинг вакиллари давлатни бошқаришда ёғлироқ жойни қўлга киритиш учун ҳеч нарсадан тап тортмаётирлар.

АҚШ корчалонлари, айниқса вайсақи пропагандистлари, ҳар бир америкалик президент бўлиши мумкин, деб жар соладилар. Амалда эса сайланиш учун миллионларча доллар талаб қилинади. Америка матбуотининг хабарига кўра, Нельсон Рокфеллер президентликка ўз номзодини кўрсатиш учун сайлов олди кампаниясида 5 миллион доллар, Барри Голдуотер эса 3 миллион доллар сарфлаган. Америка буржуа арбоби Гарольд Стассен қуйидагиларни эътироф этишга мажбур бўлди. «Агар сен миллионер бўлмасанг кампанияни муваффақиятли олиб бориш кун сайин қийинлашиб бормоқда».

Республикачилар партиясининг съезди президентликка Америка қутурганлар бошлиғи Барри Голдуотерни, президент ўринбосари вазифасига номзод қилиб конгресс аъзоси Уильями Миллерни кўрсатди. Съезд ашаддий антикоммунизм ва уруш таҳдидлари билан суғорилган программа қабул қилди. Бу программа тинч-тотув яшашни бутунлай рад этади, Шарқ билан Ғарб ўртасида савдо алоқаларини кенгайтиришнинг ҳар қандай имкониятини тан олмайди. Бу программа Жон Фостер Даллес ишлаб чиққан «Дунёни уруш ёқасида тутиш» сиёсатидан ҳам тубанроқдир.

Ҳўш, Голдуотер қандай қилиб президентликка номзод бўлди? У Америка раҳбар доираларининг айрим қисми бутунлай берилган ҳарбий васвасани зўр бериб қўллаш орқали эришди. Унинг амакиси польшалик бўлиб, тугмача ва ип сотиб, маҳаллий индеецлар ишончини қозонган. Б. Голдуотер кўп сонли универмагларнинг эгасидир. Миллионер пул билан Америка халқининг ишончини қозонишга интилмоқда. У 12 йилдан буён сенатор. Ҳозир 55 ёшда. Голдуотер авиация генерал майори бўлиб, ҳозир отставкада. У республикачилар партиясининг бошлиғи ҳисобланади. Голдуотер журналист Стюарт Олсопга «Худо менга биринчи нав мияли бўлиш бахтини ато этмаган» дейишга мажбур бўлди. Дарвоқе, у ўрта мактабни аранг битирди, университетда бир йил ўқигач, ўқишни ташлаб кетган.

Тўғри, Голдуотернинг таржимаи ҳолида у 8 минг соат самолёт бошқарганлиги, бейсбол ва гольф бўйича классик ўйинчи эканлиги айтилган. Бироқ мамлакатни бошқариш бу самолётни бошқариш эмас. Халқаро муносабатлар эса гольф ўйини эмас. Шунинг учун ҳам Пенсильвания штатининг губернатори Скрэнтон «Голдуотер боши билан ўйламайди» деган эди.

Голдуотер атом ядроси қуроллари синовини қисман тўхтатиш ҳақидаги Шартномага қарши актив курашди. У негрларнинг гражданлик ҳуқуқлари ҳақидаги қонунни жорий этиш ҳамда қашшоқликка қарши курашга тиш-тирноғи билан қарши. Бу зот АҚШнинг социалистик мамлакатлар билан савдо алоқаларини кенгайтириш ҳамда ҳукуматнинг маориф ва уй қурилиши ишига ёрдам беришига ҳам ҳамиша тўғаноқ бўлиб келмоқда.

Қутурганларнинг ашаддийси Голдуотер 1960 йилда Венгрияга атом бомбаси ташлашга даъват қилди. Яқинда у Шимолий ва Жанубий Вьетнамни атом бомбардимонига тутишни таклиф этди. У Совет Иттифоқи билан дипломатик алоқаларни узишни, революцион Кубага кечиктирмай босиб кириш ҳамда «коммунизмни улоқтириб т а ш л а ш учун» қатъий чораларни кўришни таклиф қилди. Ана шундай инсоний қиёфасини йўқотган ёвузнинг республикачилар партияси съездида АҚШ президенти номзодига кўрсатилиши жаҳон прогрессив аҳлини таажжубга солмоқда. Съезд бўлиб ўтган «Сигирлар саройи» саҳнасида Авраам Линкольннинг катта портрети қўйилган. Пештоқда эса унинг «Халқ ҳокимияти халқ қўлида, халқ учун ишлайди» деган сўзлари ёзилган транспарант бор. Бу билан республикачилар партияси ўз сафларида Линкольн борлигини таъкидламоқчи бўладилар. Аслида, бу — улуғ Америка арбоби устидан кулишдан бошқа нарса эмас. Чунки республикачилар партияси кун сайин ирқчилар ва уруш оловини ёқувчиларнинг ашаддийларига айланиб бормоқда.

Сўнгги кунларда Алабам Миссисипи, Гарлем Рочестерда ва АҚШнинг бошқа районларида ирқчилик ҳаракати авж олди. Негрларнинг қаҳ-ҳуқуқини тиклашни талаб қилган кишиларга қарши минглаб солдат ва полициячилар юборилди. Кўплаб негрлар ўлдирилди. Рочестерда намойишларда қатнашган 800 негр устидан суд процесси олиб борилмоқда. Мана шундай адолатсизликлар яқинда конгресс «Гражданлик ҳуқуқлари ҳақида қонун» қабул қилгандан сўнг юз берди.

Ҳа, капиталистик дунёнинг башараси ҳамиша шунақа. Қоғозда негрлар оқ танлилар билан тенг ҳуқуқда, деб ёзиб қўйилган бўлса-да, амалда бечора негрларни қамоқларга ташламоқдалар, намойишларда уларга қарши ўқ узмоқдалар. Камбағалларнинг инсоний ҳуқуқлари топталмоқда, улар қаттиқ эксплуатация исканжасига олинмоқдалар.

Республикачилар партияси АҚШнинг Жанубий Вьетнам халқига қарши курашини, Лаосдаги граждан урушини давом эттиришга уринишини, Камбоджа ва бошқа мамлакатларга қарши провокацияни тўхтатишни талаб қилиш у ёқда турсин, аксинча бу партия ер юзидаги янги-янги районларда агрессияни кенгайтириш ва ёйишни талаб қилмоқда. Шунинг учун республикачиларнинг обрўси йўқолмоқда. Сўнгги 32 йил ичида улар атиги 8 йил ҳокимият тепасида турдилар.

Республикачилар партиясининг президентликка номзоди бўлган Б. Голдуотерни АҚШдаги барча ўтареакцион ташкилотлар — Жон Бэрчнинг фашистик жамиятидан тортиб «Америка революциясининг қизлари» жамиятигача қўллаб-қувватламоқда. Унга Ғарбнинг ёш молия группалари, ирқчилар — негрларнинг ашаддий душманлари мадад бермоқда Лекин Голдуотернинг тарафдорлари орасида Америка халқининг асосий кўпчилигини ташкил этган оддий кишилар йўқ. Шунинг учун ҳам ҳозир америкаликлар, агар Голдуотер президент курсисига ўтирса қандай аҳвол юз беради, деб ташвишланмоқдалар. Улар ашаддий қутурганнинг президентликка номзод бўлишига қарши курашга қўшилмоқдалар.

Линдон Жонсоннинг Америкада демократик партия томонидан президентликка номзод бўлишига кўп одамлар шак-шубҳа қилмайди.

Президент сайлаш Америка халқининг ишидир. Ким президент бўлади? Буни биз билмаймиз. Ҳозирча сайлов кураши кескин тус олмоқда Уртоқ Н. С. Хрушчев халқ Польшаси ташкил топган куннинг 20 йиллигига бағишланган Варшавадаги тантанали мажлисда бундай деган эди:

«Америка халқи республикачилар партияси Сан-Францискодаги съездида қабул қилган программани қўллаб-қувватлашга ва шу орқали бутун дунё учун, шу жумладан АҚШ халқи учун ҳам хатарли бўлган йўлни қувватлашга тайёрми, деган саволга Америка сайловчилари жавоб бермоқлари керак. Бу саволга қандай жавоб берилиши бизга боғлиқ эмас. Лекин биз ҳамма эҳтимолларни ҳисобга олишимиз лозим».

Совет ҳокимияти бунёдга келганига 47 йил бўлди. Бу йиллар мобайнида баҳодир совет халқи ҳар хил қутурган ва чала қутурганларни кўрди. Уларнинг кўпгина дўқ-пўписаларини эшитди. Ленин совет халқи Коммунистик партия раҳбарлигида ҳамиша ғолиб бўлди ва бундан буён ҳам бутун дунёда тинчлик учун курашда янги-янги ғалабаларни қўлга киритаверади. Қудратли Совет Иттифоқи социалистик мамлакатларнинг дўстона ҳамкорлигида ҳар қандай агрессорни тийиб қўйишга қодир.

Евг. БЛОК.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТОМОШАЛАР ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

12 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Рус физикаси классиги Г. А. Столетов** (катта ёшдаги мактаб ўқувчилари учун). 18.40—**Чўл қиссаси** (телевизион очерк). 19.00 —**Спорт эшиттириши**, танаффус вақтида — **Телевизион янгиликлар**. 20.45 —**Композитор Петров.**

21.25 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 21.30 — **Телевизион янгиликлар**, 21.45 — **Пойтахтнинг юбилейга совғалари** (телевизион очерк). 22.00 — **Кинокамера билан республика далалари бўйлаб** (қишлоқ хўжалик ходимлари учун). 22.15 —Берди Кербобоев. **Дадил қадам, Небитдоғ** романлари ва **Ойсултон** повестидан парчалар.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Фрунзе телестудияси эшиттиришлари.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА—12/VIII да **Дилором**, 13/VIII да **Куба қизи.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 12/VIII да **Нодира**, 13/VIII да **Жон қизлар.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Давидбек — «ВАТАН» (эрталаб соат 10, кеч 8 ва 10 да). «ДРУЖБА» (1-залда тоқ соатларда). «ВОСТОК» (эрталаб 11, кундуз 3, кеч 7 ва 11 да). НАВОИЙ номли, «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Қара, йўл кўринади — «ВАТАН» (кундуз соат 12, 2, 4 ва кеч 8да), «ИСКРА», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Алданган алдамчилар — «МИР», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Насриддин Бухорода ва Насриддин саргузаштлари (кундуз ва кечқурун). **Бахт куни** (кеч соат 10 да) — «ЕШ ГВАРДИЯ».

Тонггача 40 минут — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Аршин мололон — «ДРУЖБА» (2-залда жуфт соатларда). «ЮЛДУЗ» (кундуз соат 5, кеч 7 ва 9 да).

Ёшлик патруль — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 да).

Тақдир ноғоралари — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 9-10 минут ва 10 яримда)

Румянцев иши — «ОКТЯБРЬ».

Қара, йўл кўринади — «ВАТАН», НАВОИЙ номли.

Граф Монте-Кристо (1 ва 2 серия)—«ФЕСТИВАЛЬ».

Вероникaнинг қайтиши — КАФАНОВ номли, ФРУНЗЕ номли.

Давидбек — «ХЕВА», «УДАРНИК».

Петер — «САЛЮТ».

Тонггача 40 минут — ТЕЛЬМАН номли.

Рокко ва унинг биродарлари — «1 МАЙ».

Куба, 1958 йил — КИРОВ номли.

Париж сирлари — СТЕПАН РАЗИН номли.

Биринчи севги қиссаси — ПУШКИН номли.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

ТОЖИК ФИЛАРМОНИЯСИ СОЛИСТЛАРИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ

12, 13 августда

Катта концертлар

Қатнашадилар: Тожикистон ССР халқ артисти **Шоиста Муллажонова** (СССР ва Яқин Шарқ мамлакатлари халқларининг қўшиқлари). **Боймуҳаммад Ниёзов** (тожик ва ўзбек қўшиқлари). **Моҳира Ёқубова**, Бутуниттифоқ фестивали лауреати **Карим Набиев** (тожикча, ўзбекча, ҳиндча ва афғонча рақслар). **Малик Раҳматуллаев** (халқ қўшиқлари). **Саида Сафарова** (лапарлар). **Самар Саъдиев** (конферанс, ҳажв, қизиқчилик).

Д. Назаров раҳбарлигида халқ чолғу ансамбли жўр бўлади.

Концерт кеч соат 8 яримда бошланади. Касса кундуз соат 2 дан очилади.

14, 15 августда

УЗБЕКИСТОН ЭСТРАДА ОРКЕСТРИНИНГ

2 бўлимда

концертлари

Кеч соат 8 яримда бошланади. Билетлар сотилмоқда.

АНГРЕН ШАҲРИДАГИ

3-ПРОФЕССИОНАЛ-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

контроль-ўлчов асбоблари ва автоматикага доир монтажчи слесарлар, пармалаш мастерлари, экскаватор машинистлари, пўлат конструкцияларни монтаж қилувчи слесарлар ихтисосларига

1964/65 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

8—10-синф ҳажмида маълумотли, 17 ёшдан 25 ёшгача бўлган эркаклар қабул қилинади.

Ўқиш бепул.

Ўқиш муддати 2 йил.

Стипендия тўланади. Бошқа жойлардан келганлар ётоқ билан таъминланади.

Билим юртига имтиҳонсиз қабул қилинади.

Ўқиш 1 сентябрдан бошланади газоэлектросваркачи ва пўлат конструкцияларни монтаж қилувчи слесарлар группаларида — 1 ноябрдан.

Аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб берилади: маълумоти ҳақида ҳужжат, таржимаи ҳол, ҳарбий хизматга муносабати ҳақида ҳужжат, турар жойидан справка, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома. Паспорт ва ҳарбий билет шахсан келтирилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент область, Ангрен шаҳар, Жданов кўчаси, 40-уй, телефон 1-29.

ҲАМЗА ҲАКИМЗОДА НИЁЗИЙ НОМЛИ

САНЪАТШУНОСЛИК ИНСТИТУТИ

1964 йил учун

аспирантурага

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Қатнаб ўқийдиган аспирантурада: тасвирий санъат, декоратив ва амалий санъат, театр санъати, кино санъати ихтисосларига.

Сиртқи аспирантурада: тасвирий санъат (совет даври), декоратив ва амалий санъат, музика санъати ихтисосларига.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, А. Тўқаев кўчаси, 1-уй, телефон 2-89-83.

БОЗОРЛАР БОШҚАРМАСИ

КОЛХОЗ ВА КОЛХОЗЧИЛАРНИ

Пермь шаҳри бозорларида

ОРТИҚЧА ҚИШЛОҚ ХУЖАЛИК МАҲСУЛОТЛАРИНИ

СОТИШГА

ТАКЛИФ ЭТАДИ

Маҳсулот олиб келувчилар савдо жойлари, сақлаш камералари, автотранспорт ва меҳмонхона билан таъминланади.

Юк юбориш учун реквизитлар: Свердловск темир йўлининг II-Пермь станцияси, бозорлар бошқармаси.

Урта Осиё темир йўли Тошкент бўлимининг

ЮК ОРТИШ-ТУШИРИШ КОНТОРАСИГА

ЮКЧИЛАР

КЕРАК

Ёлғиз кишилар ётоқ билан таъминланади.

Тошкент шаҳар, Куйбишев шоссе, 13-уй, 9-корпусда кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин. Телефон-коммутатор 2-60-41, 2-60-48, қўшимча телефон 21-89.

Тошкент область Калинин районидаги

«ДАМАШИ» БОҒДОРЧИЛИК-УЗУМЧИЛИК СОВХОЗИГА

қишлоқ хўжалиги ишларидан тажрибаси бўлган материал бўлимининг старший бухгалтерлари, совхоз бўлими старший бухгалтери

керак

Уй-жой билан таъмин қилинади.

Адрес: Тошкент шаҳар, Охунбобоев майдонидаги автостанция, 64-автобуснинг «Садвинсовхоз» остановкаси).

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ: «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ, 26-УЙ.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 26545. Редактор ўринбосарлари — 27914, 29323. Масъул секретарь — 34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 27283. Партия турмуши — 33469 27221. Пропаганда — 31226. Саноат, қурилиш ва транспорт — 34780. Совет қурилиши — 33258. Қишлоқ хўжалиги — 27604 Адабиёт ва санъат — 32036. 27221 Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34451. Маҳаллий ахборот — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005. 33553. Иллюстрация — 34524 Стенографистка — 27343 Эълонлар — 28142 Коммутатор — 30249, 30250, 30251, 30252, 30253, 30254, 30255, 30256, 30257, 30258.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р 11034. ИНДЕКС — 64543. № Б — 187.